

СЕСВІТ

К 6176

ЦЕНТРАЛЬНА
НАУКОВО-УЧБОВА
БІБЛІОТЕКА

1934

05 (47714x) „1926“

Зи
дакцію

ВСЕСВІТ

ШУМСЬКОГО О.
КАСЯНЕНКА Е.

Фундатор В. БЛАКИТНИЙ

17 (40) 15 вересня 1926 р.
Рік видання II-й.

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ІЛЮСТРОВАНИЙ ДВОХТИЖНЕВИК

Харків, вул. Лібкнєхта, № 11.
Tel. № 34-76.

Фото-етюд Тулеса

З МІНА

= ЦЕНТРАЛЬНА
НАУКОВО-УЧБОВА
БІБЛІОТЕКА =

Романтична історія

Оповідання Н. Забілі

Одного вечора...

ДАЛЬНІМ потягом з степів до міста приїхав синій весняний вечір.

Потяг—до перону, і комашнею поповзли від нього люди до виходу, де перевіряли квитки.

А вечір—він без квитка, майнув понад головами в двері, виринув на привокзальному майдані і розлилося по місту синьою степовою прохолодою.

Ліда бачила це з довгого залізного мосту, що перекинувся понад рейками туди, де Холодна гора. Нахилилася через поручні—вечір їй в обличчя свіжим поділунком...

Побігли кудись павутиння—рейки. Жовті вогні семафорів злилися з блідою зарею. Там десь—степи, ліси—синіми плямами, а тут від вокзалу на гору полізли один на одного будинки міста.

Весна... Піти б у парк... бродити вогкими доріжками, прислухатися, як на гілках розгортаються бруньки, як свіжа трава вибивається спід торішнього листя... Ще—щоби хтось лагідно гладив руку і тулилося плаче до плача...

Крикнув паротя під мостом і по рейках застукотіли колеса вагонів. Замісць вечірнього весняного вина, потік у груди юдкий, вугланий дим... Парк—далеко. Ще далі—степи...

Ліда поправила під пахвою книжки й побігла далі—на лекції.

Довгий залізний міст понад рейками простягся. А там, внизу, паротя зупинився і все ще чмикав—засапався...

* * *

Заметушилася, розгубилася в юрбі... Одною рукою—невеличкого кошика, перев'язаного мотузкою, на другій—дитина. Юрба—до дверей, де перевіряють квитки, вона—з юрбою.

Вийшла на майдан—важким молотом вдарив у голову стого-лосій, невпинний крик міста.

Два роки минуло...

Ці два роки—затишок сонного містечка, степові пісні, спокій... І в тому затишку—довгі, иудні дні в школі, гамір дітвори, книжки, втома... Ввечорі ноги дерев'яні, в голові невідступно: коли ж буде платня?.. і плач хворої дитини, і недоідання, сухоти.

І єссі тепер—місто. Перебігають сині вогни по трамвайніх дротах. Дзвенять у вухах сирени автобусів. Іти далеко, та на трамвай грошей вже не вистачить...

Нічого... пішла.

По сходах на третій поверх—знайомі двері. Подзвонила. Відченила незнайома жінка—мабуть, нові мешканці в сусідній кімнаті?

— Не знаєте, чи тов. Зорін дома?

— Нема.

Обдивилася з ніг до голови. Помітила в руках кошика... і дитина притулилася до плеча—спить. В очах промайнуло співчуття... ...на ойліті в його

Його кімнату... Колись вона була не тільки його...

Помітила враз, що стіл тепер пересунуто до вікна, а в кутку—шаша з книжками.

Поклада дитину на ліжко, сама—в крісло біля вікна. Втома... втома... Бомби груди, не вистачає повітря для хворих легенів...

Відчинила вікно. В кімнату подлявся синій сум вечора... а за вікном невгомонно дзвиньчать трамваї, колеса стукають по камінню—місто.

В людські справи втрачається весна

ІДУТЬ люде довгими пішоходами, по асфальту лакові закаблучки видають...

І їде тов. Андрій—новенький партфель під рукою, а весна заплутана в невидимими мотузками. Тому не можна поспішати, іде поволі і від весниного вина солодко й млюсно в голові.

Так. Обставин складаються як найаручніше. „Зав“ тої установи, де працює, пойшав в командировку, замзвав—хворий. Тепер залишився лише секретар,—і не може бути ніяких перешкод...

Та й справді: хіба не працював він, не покладаючи рук, цілих років, працював під час голоду, на селі—в часи бандитизму... А що він за це? Пригадалися—дерев'янки, заміські черевики і ті торбинки, в яких приносив додому пайок—„шрапнель“, ячневе борошно... А вдома—дим залізної пічки, очі болять і кашіль.—А там знов праця, праця...

Йому не даремне довіряють—він заслужив повне довір'я до себе. Обставин складаються як найаручніше...

На розі зупинився.*Праворуч—до дому...

Постояв—і пішов далі, просто, вперед.

Поміж автомобілями й візниками по вулиці жити, пустуючи, вечір.

Ліда зупинилася і глянула у вічі—

— Андріє, ти?

Стиснула руку—давно не бачились...

Куди це він? Вона йде в парк—хіба можна діти на лекції зараз?..

КОТОВСЬКОМУ В м. УМАНІ

* * *

Заметушилася, розгубилася в юрбі... Одною рукою—невеличкого кошика, перев'язаного мотузкою, на другій—дитина. Юрба—до дверей, де перевіряють квитки, вона—з юрбою.

Вийшла на майдан—важким молотом вдарив у голову стогохосий, невпинний крик міста.

Два роки минуло...

Ці два роки—затишок сонного містечка, степові пісні, спокій... І в тому затишку—довгі, нудні дні в школі, гамір дітвори, книжки, втома... Ввечорі ноги дерез'яні, в голові невідступно: коли ж буде платня?.. і плач хворої дитини, і недоідання, сухоти.

І ось тепер—місто. Перебігають сині вогники по трамвайніх дротах. Дзвенять у вухах сирени автобусів. Іти далеко, та на трамвай грошей вже не вистачить...

Нічого... пішла.

По сходах на третій поверх—знайомі двері. Подзвонила. Відченила незнайома жінка—мабуть, нові мешканці в сусідній кімнаті?

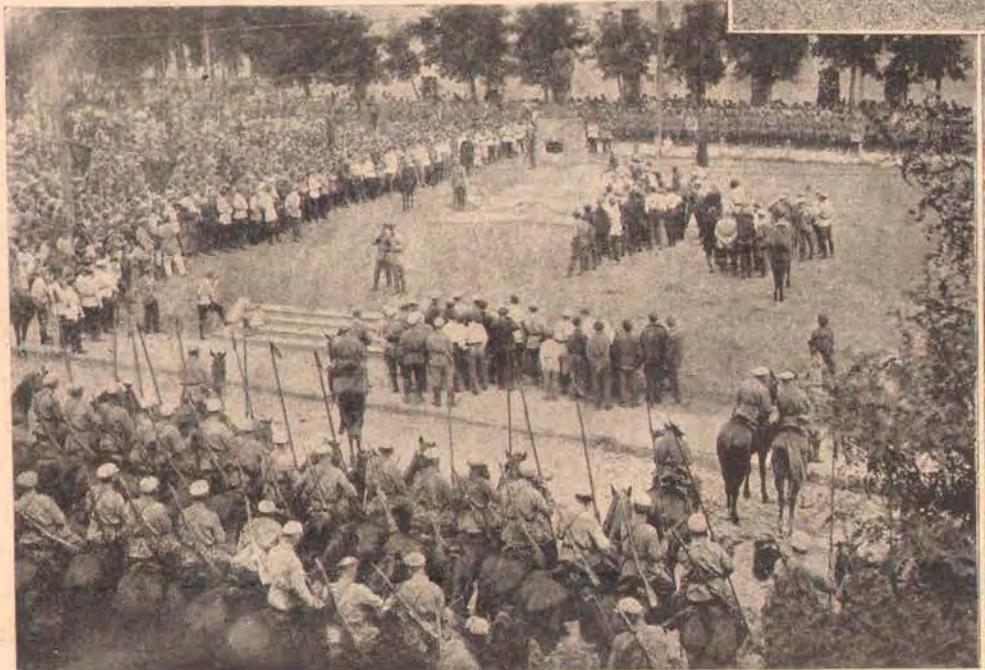
— Не знаєте, чи тов. Зорін дома?

— Нема.

Обдивилася з ніг до голови. Помітила в руках кошика... і дитина притулилася до плеча—спить. В очах промайнуло співчуття.

— Він ще на посаді, та це нічого—ви зайдіть в його кімнату, почекайте...

ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА Тов.

8-го липня в м. Умані відкрито пам'ятника Г. І. Котовському. Пам'ятник споруджено коштом комскладу корпусів ім. Котовського. Вилито його в Київ на заводі „Більшовик“ по проекту художника Добропольського. Поставлено пам'ятника у сквері проти будинку штабу корпусу. У день відкриття в Умані була велика демонстрація громадських організацій і військовий парад. Потім виступали промовці від Товариства Басарабів і старих демобілізованих котовців, прочитано телеграми від Українського уряду—Чубаря та Української Військової Округи—Якира. Демобілізовані котовці подарували корпусові ім. Котовського прапор з портретом Котовського. Угорі біля пам'ятника—син Котовського.

приносив додому пайок—„шрапнель“, ячневе борошно... А вдома—зализної пічки, очі болять і кашль.—А там знов пряця, праця... років.

Йому не даремне довіряють—він заслужив повне довір'я до себе. Обставини складаються як найзручніше...

На розі зупинився. Праворуч—до дому...

Постояв—і пішов далі, просто, вперед.

Поміж автомобілями її візниками по вулиці жити, пустуючи, вечір.

Ліда зупинилася і глянула у вічі—

— Андріє, ти?

Стиснула руку—давно не бачились...

Куди це він? Вона йде в парк—хіба можна діти на лекції зараз?..

КОТОВСЬКОМУ В м. УМАНІ

Ходім разом...

Пишлі.

Він дивиться на її струнку постать, волоссярусяве вибилилося спід хустки. інша—роповідає щось.

Лідо,—каже він,—чи пам'ятаєш ти весну двадцятого року?

Він очах—сині вогники, такі самі, як на трамвайніх дротах...

Двадцятого року? Ага, це саме тоді, коли ти був такий закоханий? інша—дивні були дні, правда?

Лідо,—каже він,—я й зараз закоханий...

Вона сміється й бере його під руку.

Та ну? Розкажи це—ци—

Які в неї очі?

Білять трамвай і по дротах
відгають вогники. Вже близько
парк і Андрій не знає чи
вогники трамвайні, чи то замість
синій парка в Лідиних

Очі в неї такі, як в тебе.
І вигадлі—це ти.

Руявне волосся закрило по-
різні брови.

От іще... ти все жартуєш.
Розкажи краще—як ти живеш, як працюєш?

Надо згадувати про це?—
може думає, що він все ще
запальний дурень, як це
раніше.. Працювали чорт зна
що ж врешті?.. Набридло

Он як! А вона гадала, що
це член партії.. вона й
думає подавати анкету.

Поки що має величезну гро-
му нагрузку в інституті...

Андрій не хоче її зневіряти
працює. Він завжди
такою — запальною, за-
лютою. Вона побачить згодом
що все це—тільки запал
життя. Хіба в цьому житті?
А в чому ж?

Накинулися низько віти,
притаються зелені бруньки,
торішнього листя лізє,
молода травичка. Пахне
він землею, тм'яним перег-
весна.

Андрій гладить маленьку
перебирає пальці, і плаче
їнша до плеча.

Парк вже не синій—лиловий.
зануятулась чорним волосом
між чорних гілок ялин.
вон повітря трутъ... П'янів
зацілована росою ніч.

Вона зробила ще крок і протягнула руку до ліжка—

— Я більше не можу так... Вже не маю сил... В мене сухоти і дитина
хвора...

Він подивився в тому напрямі, куди вона вказувала—побачив на ліжку
дитину, що спала, важко дихаючи ві-сні. Здивгнув плечима—

— От мавш... При чим же тут я? Чи хочеш сказати, що я винен в твоїй
хворобі... Ти ж раніш мала сухоти.

— Андріє... ти не розумієш. Мені надто важко самій... не вистачає гро-
шей... А що ж твоя дитина...

— Гроші! Так ти гадаєш що я тобі платитиму аліменти?

АЕРОХЕМ В БОРОТЬБІ З ШКІДНИКАМИ

Он як! А вона гадала, що
вже член партії... вона й
думає подавати анкету.

Поки що має величезну гро-
му нагрузку інституті...
Андрій не хоче її зневіря-
ти працює. Він завжди
такою — запальною, за-
женою. Вона побачить згодом
що все це—тільки запал
життя. Хіба в цьому житті?
А в чому ж?

Нахилялися низько віти,
притаються зелені бруньки
торішнього листя лізє,
молоді травички. Пахне
землею, тм'яним перег-
весна.

Андрій гладить маленьку
перебирає пальці, і плаче
вніс до плеча.

Парк вже не синій—ливовий.
Заплуталась чорним волос-
оміж чорних гілок ялин.
Все повітря труїть... П'яні
зацілована росою ніч.

* * *

Андрій повертається з парку
до міста. Трамвай прогуркотів
воніс з собою русьву дів-
чину вогники згасли в її

Андрій поспішав—вже піз-
ньоким стуком відбивав такт
погоди асфальт.

Лідімаючись по сходах зга-
ва та справа? Ледве не
А проте—чого ж турбу-
все іде гаразд.

Обставини складаються
вручно...

Американським ключем ві-
дів двері й увійшов у свою
почуття приємної й
втоми прокотилося по
Раптом — зупинився. З
біля вікна підвелася
постать—така боляче-анай-
в темноті кімнаті пішла
навстріч. Хутко включив
будинку—

Віпа!

Вона зникла солодка втома.
До стиснув губи. Вона
відійшла і стояла перед ним з
відомою головою. Плечі гостри-
ни вимальовувалися під
відомою сукнею.

Чого ти приїхала:
Іде різкий і холодний.
Відійшла.
Чого тобі треба від мене?

Боротьба з с.-г. шкідниками є нині бойовим гаслом гуртків Аерохему на селі. Влітку Аерохем організує загони
своїх членів, що виїжджають в поле труїти шкідників і тим самим принесли велику користь селянству. В нас на
знятку моменти отрути ховрахів біля Вовчої. Вовчанський актив Аерохему, за допомогою тамошнього селянства,
звільнив від шкідників біля 50 тис. селянської землі. В цій роботі активну участь брали також жінки.

ЖИВА В КОМУНІ

НА СТЕПАХ

Комуна імені Комінтерну осілася в колишнім маєтку графа Мордвинова Херсонської округи.—Комуна організована в осені 1923 року, коли з'явилася в ній чистокровна німецька худоба, в свинарня на 36 маток.—Членів у комуні 175, чоловіків—40, обробляється виключно тракторами, є три системи Кейса, п'ять Фордзона. За громадською

Чому ж ти раніше не притягала мене до суду? Ти ж поїхала звідси ще вагітною.

Він глувував з неї. Голос дзвенів різкими нотами й чітко відбивалися його тверді кроки по кімнаті.

— Крім того—ти ж сама заробляєш... маєш посаду... Невже ж я не можу нарешті почувати себе вільним?..

Вона раптом змінилася. Твердо сказала—

— Я—це нічого. Все одно—здохнуща...

Справа в дитині...

— А—а, дитина! Хто тебе просив мати дитину?.. Сама на свою голову нав'язала.

Зголов—обставини склалися так зручно. Власне кажучи, чого йому турбуватися? Ще день—два, а потім... Ну, нехай собі вона навіть живе тут,—вона ж не знає, що тепер його вже не зв'яжеш! Завтра вранці треба побачитися тільки з тим суб'єктом,—а взагалі—все гаразд.

Стало легко й весело: вона ж нічого не знає... Голос задзвенів інакше—

— Ну, добре... Ще встигнемо побалакати. Вже пізно—спати пора. Лягай на моєму ліжку з дитиною, а я отут на канапі.

Засипаючи, згадав ще про сині вогніки... Ліда...

Ліда згадував—він розповів їй, що до нього приїхала його колишня дружина з дитиною. Так що з цього?—Чому саме та жінка, а не вона має його право?—Дитина? Що ж, може і в неї буде дитина...

* * *

Він приходить, як і завжди,—після праці. Йі зразу ж кидається в його схильований, неспокійний вигляд.

— Андрійку, любий...

Шо це з тобою?

Що це вона вигадує?—він такий як і завжди... Сьогодні сильніше буде, коли бажаю ти бачити. Він хоче навіть пробути в неї до ранку.

Його тільки турбує справа з дружиною. Набридло це все: буде тяганина... Треба буде щось говорити—брехати він не стане, значить, деться платити.—Знову гроши, завжди—гроши.—Ех, тільки Ліда—радість!

Ліда хвилюється—хіба не можна якось полагодити справу? Яке, наявні має право на нього ця жінка? Невже вона не може дати йому спокій?

— Нічого, Лідуся я буду вільний... і ти зі мною, так?

Вона сидить в нього на лінах і здається—чого ще він бажає.. В його очах—вона,

Чому ж ти раніш не притягала мене до суду? Ти ж поїхала звідси ще вагітною.

Він глузував з неї. Голос дзвенів різкими нотами й чітко відбивалися його тверді кроки по кімнаті.

— Крім того—ти ж сама заробляєш... маєш посаду... Невже ж я не можу нарешті почувати себе вільним?

Вона раптом змінилася. Твердо сказала—

— Я—це нічого. Все одно—здохну...

Справа в дитині...

— А-а, дитина! Хто тебе просив мати дитину?.. Сама на свою голову нав'язала.

Згадав—обставини склалися так зручно. Власне кажучи, чого йому турбуватися? Ще день—два, а потім... Ну, нехай собі вона навіть живе тут,—вона ж не знає, що тепер його вже не зв'яжеш! Завтра вранці треба побачитися тільки з тим суб'ектом,—а взагалі—все гаразд.

Стало легко і весело: вона ж нічого не знає... Голос задавенів інакше—

— Ну, добре.. Ще встигнемо побалакати. Вже пізно—спати пора. Лягай на моєму ліжку з дитиною, а я отут на канапі.

Засигаючи, згадав ще про синіх вогники... Ліда...

Історія й справді стає романтичною

ЛІДА ходить по своїй кімнаті, що на Холодній горі. Підходить до вікна—перед нею весь Харків. Там—трамваї, авто, по тротуарах люди. На вулиці Лібкнешта вітрини зараз, мабуть, вилюкують вечірнім сонцем.

І ще: там інститут. Треба—на лекції.

Ще на сьогодні призначено засідання комісії по роботі на селі...

Згадала, і здалося: таке все це зayne, чуже, не цікаве.

З того дня—минув тиждень, і за цей тиждень Ліда майже не була в інституті. З ранку встаواла з солодким болем в голові, йшла в місто, ходила беззільно соняшними вулицями... А нащо бігати по комісіях, засіданнях, поспішати на лекції? Зачоти вона складе незабаром, а громадська робота?.. ex!—тепер весна...

Ввечорі—що-дня—приходив Андрій. Чому раніше вона зовсім не думала про нього? Він такий енергійний, дужий. Він каже—набридла робота, але в нього це не росхлябаність, не інтелігентська безпорадність. Він чогось хоче—і вийде переможцем!

Лідині очі тоді теж починають блищати: і став ще більш далеким, зайвим все, що до цього часу вахоплювало,—тепер—тільки Андрій.

Ліда згадував—він розповів їй, що до нього приїхала його колишня жінка з дитиною. Так що з цього?—Чому саме та жінка, а не вона має нього право?—Дитина? Що ж, може і в ній буде дитина...

* * *

Він приходить, як і завжди,—після праці. Їй зразу ж кидается його схильованій, неспокійний вигляд.

— Андрійку, любий...

Що це з тобою?

Що це вона вигадує?—він такий як і завжди... Сьогодні сильніше будь-кому бажав її бачити. Він хоче навіть пробути в ній до ранку.

Його тільки турбує справа з дружиною. Набридло це все: буде тяганина... Треба буде щось говорити—брехати він не стане, значить, будеться платити.—Знову гроши, завжди—гроши.—Ex, тільки Ліда—радість!

Ліда хвилюється—хіба не можна якось полагодити справу? Яке, ви має право на нього ця жінка? Невже вона не може дати йому спокій?

— Нічого, Лідусь я буду вільний... і ти зі мною, так?

Вона сидить в нього на лінках і здається—чого ще бажає?.. В його очах—вона, маленька й чудна. Вона притягла голову до його грудей, щоку щось тверде. Проструку під піджак. В кишенні мажник... Вередливо кинула на стіл—

— Заважає...

Вечір надходить, заганяє вікна.

— Ти, мабуть, знов не дала сьогодні, Лідок?

— Не хотілося йти в денську їdalню, боялася рінути когось із наших, мене сьогодні засідання, пішла...

— Дурненська... Так можна.

Андрій встав і поніс її ліжко.

— Полежі отут, а я піду.

— Куди-и?—вередливо тягує губи.

Та він же сьогодні буде весь вечір.

Тільки забігає в крамницю—купити чогось попоєсти, зовсім не хоче щоби його жінка Лідуська змарніла підгоду...

Чути, як швидко він підходить по східцях.

Ліда встала, підійшла дзеркала—шоки такі червоні очі—п'яні...

Повернулася до столу—бумажник. Цікаво, що там? же листи від якоїсь іншої... А

Службове посвідчення, бистра картка, трохи грошей не цікаво... Ага, отут іще в цю

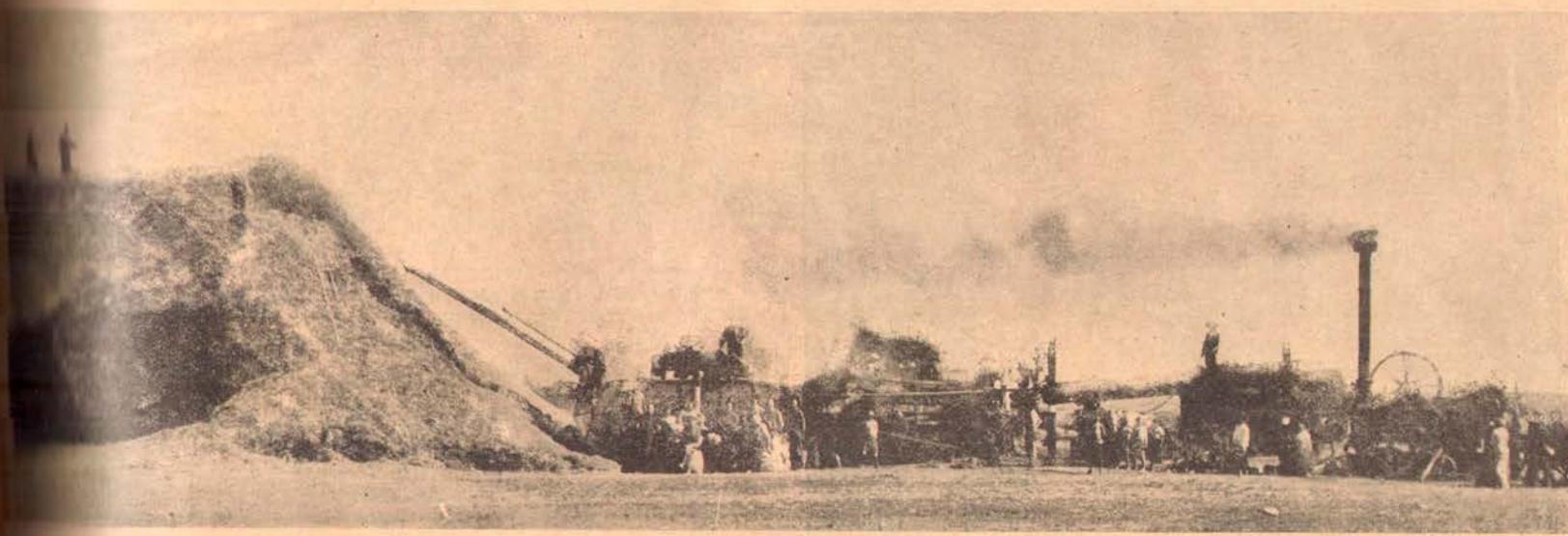
КАРТИНА ХУДОЖНИКА ОНИЩЕНКА

На околицях Дніпропетровську молодий художник Онищенко на великом полотні дав втілення робітничо-селянської країни. Завод, робітничі будинки, село... На цьому фоні стара більшовицька гвардія в масі робітників, селян.

ХЕРСОНЩИНИ

МОЛОТЬБА В КОМУНІ

американська комуна „Эхо“ ї сибірська—„Новий строй“.—Маєток дістався комуні поруйнований, будинки—без вікон, дверей, покрівель. З КП(б)У складається з 50 душ, АКСМ—з 38. При комуні є устатковані майстерні; влітку 1926 року збудовано вальцового млина. Землю роботу комуна дістала на конкурсі 1926 року першу премію в 1.000 карб.

— теж службове посвідчення—якогось Михайлюка, діловода в якомусь банкові... Це, товариш—особиста картка того ж таки... Але... що це? Ні—не може бути!..

— повернула в руках сіренку книжечку,— не помилилася—Що це—жарт, чи випад-

— поспішні кроки, двері хутко відчи-

нуєв! Я забув взяти гроши. Але що це

мовчкі показала йому сіренку книжечку. Що це таке?

— пробігла тривожна хмарка. і засміялася.

— чого ти така стурбована? Ти ж бачиш, це

— свідчення Петра Михайлюка, моєго то-

— перевернула сторінку—

— але чому ж тут приліплоено твою фо-

— кров забігла з обличчя. Він нервово схो-

А тут романтика, кохання, таємнича втеча від всього світу, і головне з ним...

Сьогодні доведеться цілий день чекати—Андрій пойшав на один день до Полтави, каже: якісі службові справи треба в останній раз виконати...

Але завтра... завтра...

* * *

В кімнаті, де стіл біля вікна і в кутку—вона шафа з книжками, плаче на ліжку хвора дитина.

Сусідка зайшла—тоста й завжди заклонювана жінка, витерла руки об фартух і сіла поруч.

— Оце ще морока з цією дитиною... Батько віддурувався, мати—однією ногою в могилі... Краде вмидало б скоріш, ніж ото так мучитись...

Дитинча плакало тихо й жалібно. Дивилося ма-

лими оченятами так, наче воно все знає і розуміє.

Дзвоник. Нарешті—це вона. Увійшла стріво-

жена й сумна.

— Ну, що, де він?

Віра безсило сіла біля дитини.

Тов. Мікоян — Невий Комісар Торгу, що його призначено замісць тов. Каменєва

Андрій на площадці випускає Лідину руку.

— Ти йди вагон, а я тут постою... на свіжому повітрі, голова болить чогось...

Вона гладить його чоло і йде. Він залишається сам.

— Ходім на площадку, тут не можна...
Вийшли.

Він не схотів чекати поки вона заговорить, почав сам, плутаючи, спішаючи:

— Лідо, я тобі давно хотів сказати про це. Ти ж розуміеш — я не більше так жити.

Я хочу теж жити так, як мені забажається...

На тій очах слози:

— Так це правда?

— Лідусько! — Ну, правда, так — правда...

Але що з цього?

Я же це не тільки для себе — а ж люблю тебе, ніхто ніколи не зможе ми будемо щасливі. Любя моя...

Він скопив її за руки, вона райтом відштовхнула його. На щокі сльози, а в очах холодний, рішучий одчай.

— Лідо!...

— Геть! Я не хочу!.. Ти — шахрай, злодій... Невже ти гадаєш, що я хочути нечесну людину?!

Він зупинився. Він почув, як щось попалило під ногами, провалилося...

— Яка необережність, хіба можно було брати її з собою? — Але що він мав зробити, коли вона побачила його документи?.. Чекати — не можна. Вона все одно видала б його вигдане ім'я — тоді враз розшукали б його Михайліюка. А там суд... в'язниця... ах! Нашо він зв'язався з нею? дурна любовна інтрига — і через це всьому кінець...

Він сказав холодно і спокійно:

— Що ж ти будеш робити?

— Як що — в тій очах призирство до нього, — я на першій станції про все в ДПУ...

Хоче видати, от наволоч, злісно напружаються м'язи, стискає кулаки.

Крок до неї — вона мимоволі відступає туди, де залишні щити — перед другого вагону.

Стукотять і відбивають такт колеса.

Заявиш в ДПУ, видаси?

— Так.

— Що ж, я мушу пропадати через тебе? А казала, що я ти га-ха!...

Не люблю! Ненавижу... шахрай!..

Він враз кинувся до неї, скопив її за плечі і перекинув її через туди вниз...

— Наволоч!..

Нога її зачепилася за щось...

Хвилина — відірвалася важко одлетіла і впала в бік.

Бігли рейки, бігли вдалі...

Паротяг поспішав і поспішав через поля і ліси, і чорні клочки ного диму змішуються, сплутуються з вогким волоссям синьої весни...

Тов. Мікоян — Новий Комісар Торгу, що його призначено замісцем тов. Каменєва

Андрій на площадці випускає Лідину руку.
— Ти йди вагон, а я тут постою... на свіжому повітрі, голова болить чогось...

Вона гладить його чоло і йде. Він залишається сам.

Двері відчинено — вітер рветься на-
зустріч, обвиває гарячу голову...

Скинув кашкета — волосся лоскоче
чоло...

Чому це він все не може заспо-
коїтись? — здається, все йде гаразд...

От тільки — Ліда... нащо він взяв її
з собою — необережність... необережність...

Від весняного вітру стає зимно.

А може це від хвилювання — холодок
пробігає по спині...

Андрій незадоволено здвигує брови —
яка дурниця: нерви... ха-ха...

Іде до вагону.

Ліда підводить очі від газети — і Андрій
бачить в них щось страшне, неви-
мовне, жах.

Мовчки підходить і бере з її рук
газету.

Дрібним петитом на останній сторінці
звичайна газетна замітка:

Такого то квітня секретар такої то
установи Андрій Зорін, скористувавшись
відсутністю зав'а і замзв'а, підробив під-
писи й зробив інкасацію службових гро-
шей з Харківського банку в Полтавський.

Другого дня г. Зорін поїхав, начеб то
по службових справах, до Полтави, одер-
жив сорок тисяч і зник.

Андрій розгублено провів рукою по
очах...

Сусіди почали звертати на них увагу.

Тоді він примусив себе всміхнутися
сказав:

— Яка ти нервова!
Вона подивилася йому в вічі, встала
і пішла.

Він сказав холодно і спокійно:

— Що ж ти будеш робити?

— Як що — в її очах призирство до нього, — я на першій станції
про все в ДПУ...

Хоче видати, от наволоч, злісно напружаються м'язи, стискає вуди

Крок до неї — вона мимоволі відступає туди, де залиші щити — від-
другого вагону.

Стукотять і відбивають такт колеса.

Заявиш в ДПУ, видаси?

— Так.

— Що ж, я мушу пропадати через тебе? А казала, що ав-
тозах...

Не люблю! Ненавижу... шахрай!..

Він враз кинувся до неї, схопив її за плечі і перекинув її через
туди вниз...

— Наволоч!..

Нога її зачепилася за щось...

Хвилина — відірвалася важко одлетіла і впала в бік.

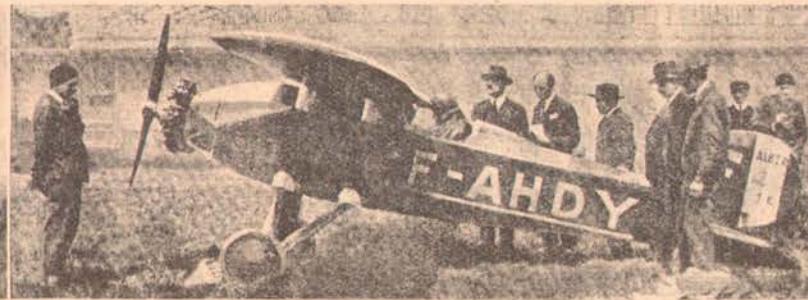
Бігли рейки, бігли вдаля...

Паротяг поспішає і поспішає через поля і ліси, і чорні клочини
ного диму змішуються, сплутуються з вогким волоссям синьої весни...

ЖІНКИ АНГЛІЙСКИХ СТРАЙКАРІВ-ГІРНЯКІВ У МОСКВІ

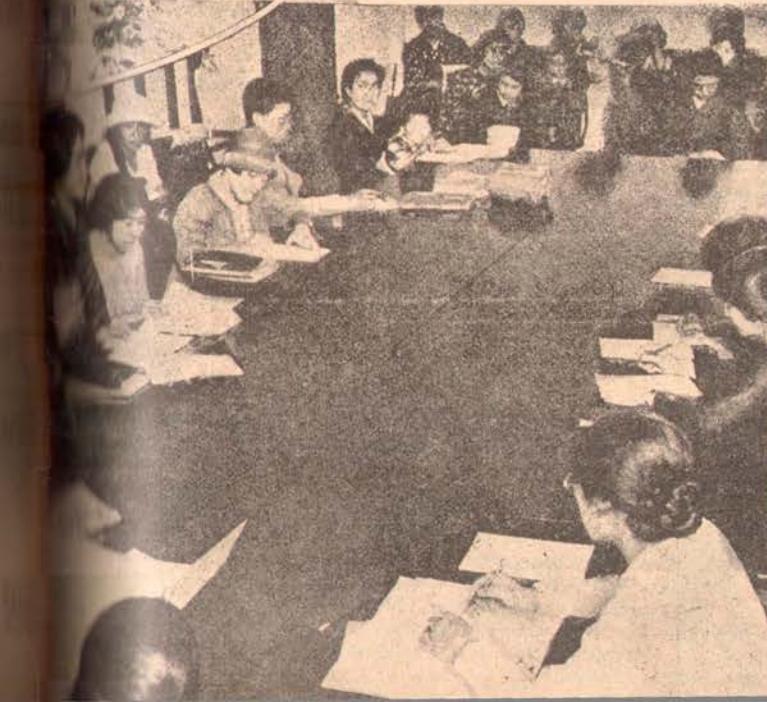

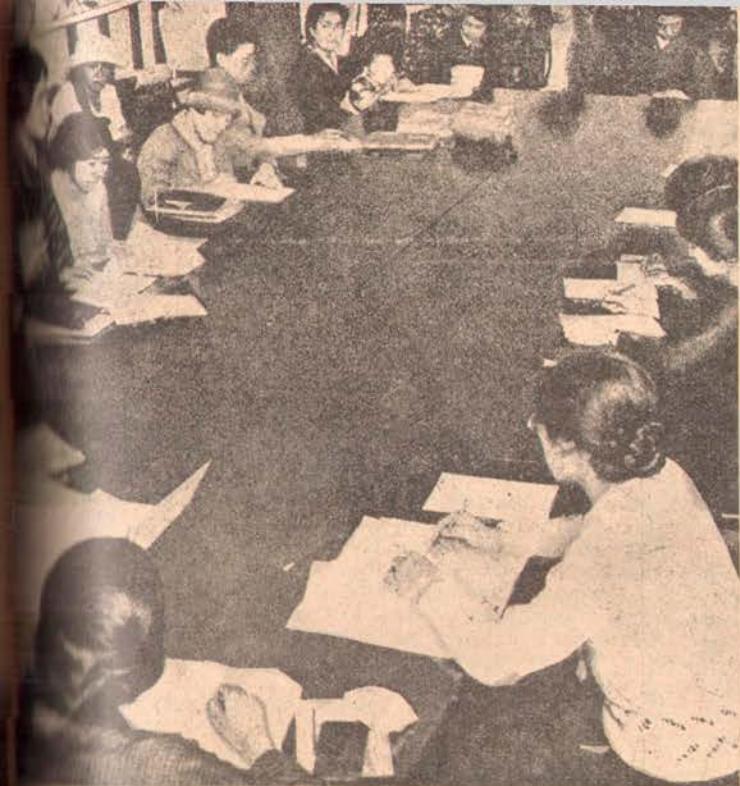
Сидять: Грін, Кук, Джонсон, Еда Шоу; стоять: Ерінстон, Кошелева, Геспер

ПЕРЕЛІТ ЧЕРЕЗ АЛЬПИ

В авіаційних колах велику зацікавленість викликав переліт Торе через Альпи, над верхів'ями Монблана і Сімпіона. Під час переліту було зроблено цікаві метеорологичні спостереження. На наших малюнках: лейтенант Торе; авіонет перед перелітом; пілот одягає шовкову машкарку, що застерігає від холоду; після переліту над Альпами

(Іпонія). Організація японських обмірковувє справу про встановлення 8 годин. праці на підприємствах

на службі в Чжан-Цзо-Лін

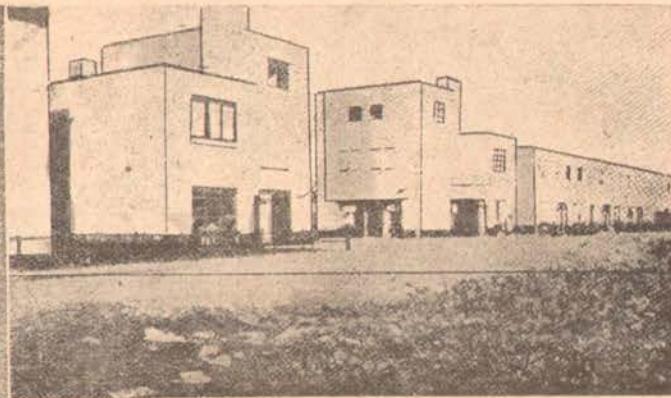
Один з цікавих портретів відомого американського письменника Джека Лондона

До страйку англійських гірників.
Хлопчесько в робітничому гірничу-
кому одязу збирал гроші на
користь гірників — страйкарів

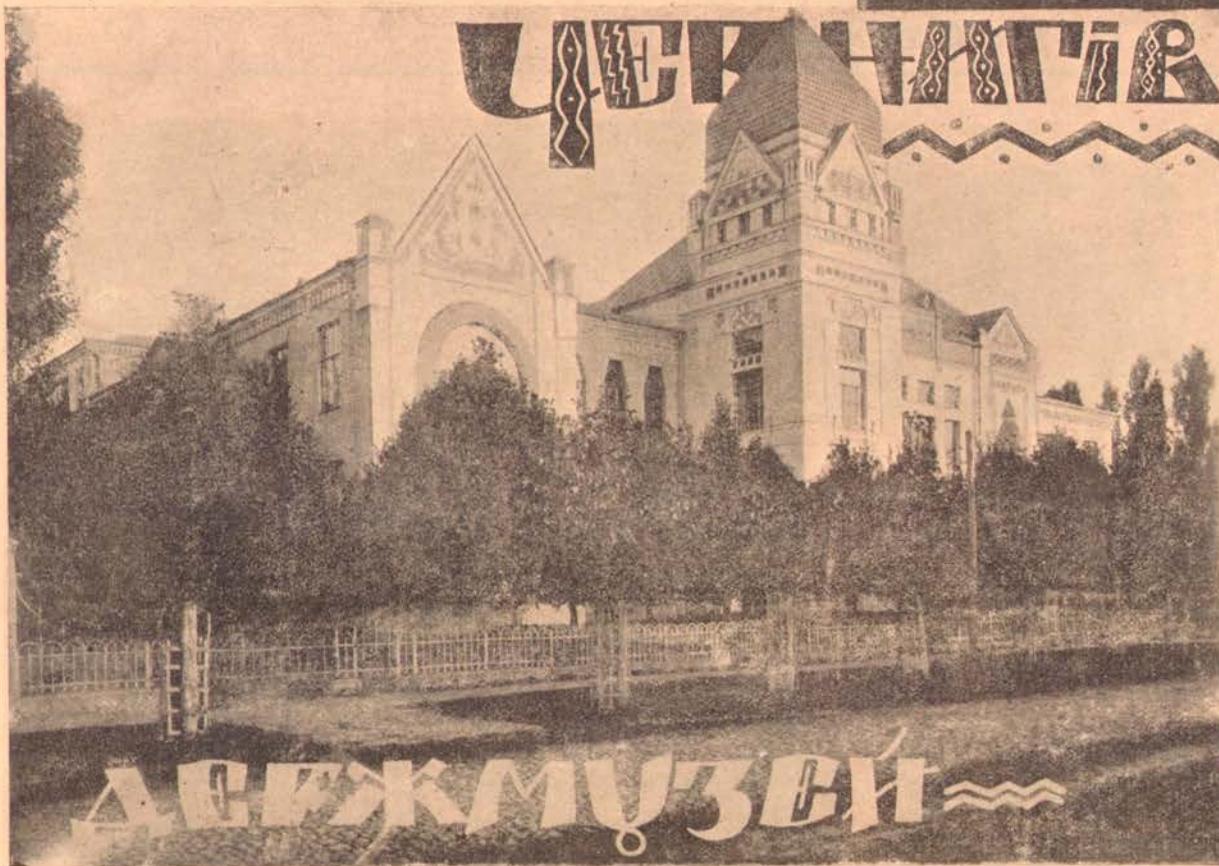
Пам'ятник Кемалю-Паші
що поставлено в Анкарі. Пам'ятника
виллято з бронзи

ДЕШЕВІ БУДИНКИ В МОСКВІ

Житлова криза в Москві змушує шукати швидких спосібів запобігти лихові. Нещодавно з'організована в Москві фірма „Русгерстрой“ має на меті збудувати цілу низку дешевих будинків, що обходитимуться по 25 карб. за квадрат. саж. В цьому сезоні вже приступлено до

роботи

Нарис Миколи Шрага

НА ЗАТИШНІЙ селянській вулиці спокійного старовинного Чернігова, що зберіг багато пам'яток з давніх часів історії української, в тудесному двокповерховому будинку колишнього „Дворянського Банку“— росташувався Чернігівський Державний Музей. Віддані справі, музейні робітники, маючи підтримку Окрвіконокому та Управління Політосвіти НКО УССР, зробили велике культурне діло—об'єднано і згуртовано одному будинку понад 30.000 музейних експонатів, що мають першорядну наукову цінність та дають широким масам змогу наочно пройти курс історії України. А крім експонатів, крім музеиної книгозбирі,—новий, об'єднаний музей зберігає ще у себе надзвичайно цікаві матеріали листування видатних українських письменників та діячів: Шевченка Куліша, Ів. Нечуя-Левицького, Глібова, М. Коцюбинського, І. Шрага та інших.

Чернігів і раніше визначався тим, що мав у себе відомий музей ім. В. В. Тарновського, що він зібрав знамениту збірку річей козацької доби та збірку Шевченкових річей, рукописів, малюнків. Цікава історія цього музею. Три роки, з 1897 по 1900, чернігівське губерніальне земство зволікало справу придання від В.

ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ДІРЖАВНИЙ МУЗЕЙ

Праві земці—поміщики були організації в м. Чернігові укріплені музею і всяко перешкоджали здійсненню планів, а „Мазепинці“ саботували справу. Як красномовно описав архівний „Свод постановленій Губ. Земства“ за 1883—1899 роки, то «для довгих дебатів було все відмежовано, але наконець було прийнято „колекцію малоросійських древностей, состоящую из портретов и копий картин, оружия, старо-печатных архива, бібліотеки книг, относящихся к Малороссии и прочих старинных предметов, а такоже собрание вещей, книг и всего касающегося пам'яток Шевченка“.

25 правих гласних земства, підводом, відомого потім своїм приватством в уряді гетьмана Скоропадського, Ф. А. Лизогуба, внесли відмінну думку. Вони доводили що «насіннє земство забідне, щоб пріснодарунок, що земство взагалі не має, і на найменшого» права навіть згадувати про такі культурні установи як історичні музеї, обсерваторії, музичні концерти, академії мистецтва й інші.

„Ми рішуче стверджуємо, що земці заслужували ці оборонці інтересів нашої держави, що в цей же час кидали 1.000 тисяч на будівництво церков, на

царських коронаціях, на поворот „мощей святих Михаила и Федора“—що час вище-культурних впливів та насолод ще на надійшов для національної більшості населення нашої губернії і що час цей такий від нас заслуги і та користь, яку очікують для населення від цих історичних музеїв.

Земці—зубри помилилися. Час цей надійшов хутчіш, ніж цього чекали. Десятки тисяч людей відвідують тепер на рік Чернігівський музей.

Не зважаючи на усі старання поміщицько-земських зубрів, чесні земські збори прийняли подарунок В. В. Тарновського. Але музей був влаштовано аж на передмістю, на так зв. Бобриці, в непристосованому музейних потреб будинку. Музей якось животів. І лише в разі відвідування музею, разом з іншими збірками старовини, було з'єднано і влаштовано.

Тепер Чернігівський державний музей—це один з найкращих по значенню і багацтву експонатів—стоїть на одному рівні з Київським та Дніпропетровським. Він обслуговує одночасно й культурні потреби наукові та наукові потреби українських вчених. Протягом 1923/24 року музей відвідало коло 17 тисяч чол., а 1924/25 року понад 21 тис. чол. І працювали й працюють не лише вчені професори та академіки УССР, дослідувачі в Москві, Ленінграді.

Нарис Миколи Шрага

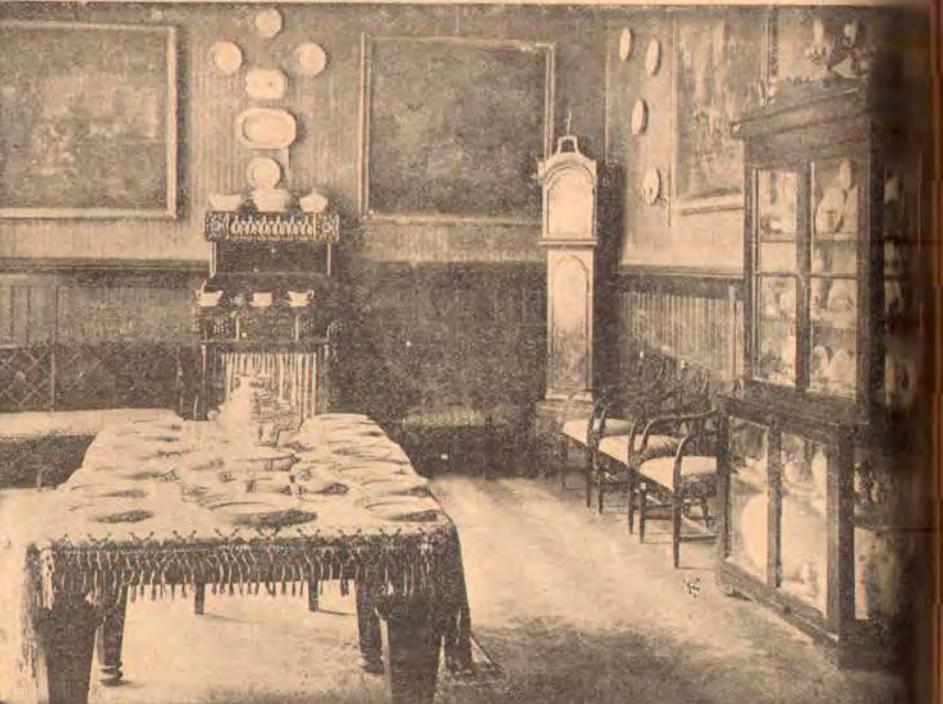
НА ЗАТИШНІЙ селянській вулиці спокійного старовинного Чернігова, що зберіг багато пам'яток з давніх часів історії української, в тудесному двохповерховому будинку колишнього „Дворянського Банку“— росташувався Чернігівський Державний Музей. Віддані справі, музейні робітники, маючи підтримку Окрініконому та Управління Політосвіти НКО УССР, зробили велике культурне діло—об'єднано і згортовано в одному будинку понад 30.000 музейних експонатів, що мають першорядну наукову цінність та дають широким масам змогу наочно пройти курс історії України. А крім експонатів, крім музейної книгозбірні, новий, об'єднаний музей зберігає ще у себе надзвичайно цікаві матеріали листування видатних українських письменників та діячів: Шевченка Куліша, Ів. Нечуя-Левицького, Глібова, М. Коцюбинського, І. Шрага та інших.

Чернігів і раніше визначався тим, що мав у себе відомий музей ім. В. В. Тарновського, що він зібрав знамениту збірку річей козацької доби та збірку Шевченкових річей, рукописів, малюнків. Цікава історія цього музею. Три роки, з 1897 по 1900, чернігівське губерніальне земство

зволікало справу придбання від В. В. Тарновського його коштовного дару.

Муміфікований труп судді Я. Я. Лизогуба

Заля порцеляни

про таку „культурну“ установу, історичні музеї, обсерваторії, ваторії, академії мистецтва та ін. „Ми рішуче стверджуємо, що в цій же час кидали на будівництво церков, на

царських коронаціях, на поворот „мощей святих“ Михаила і Федора—що час вище-культурних впливів та наслоди ще на надійшов для нашої більшості населення нашої губернії і що час цей такий від нас, як і та користь, яку очікують для населення від цих історичних

Земці—зубри помилилися. Час цей надійшов хутчіш, ніж чекали. Десятки тисяч людей відвідують тепер на рік Чернігівський музей.

Не зважаючи на усі старання поміщицько-земських зрубів, чеські земські збори прийняли подарунок В. В. Тарновського. Але музей влаштовано аж на передмістю, на так зв. Бобриці, в неприєстосовані музейних потреб будинку. Музей якось животів. І лише по розмежуванню з іншими збирками старовини, було з'єднано і влаштовано новому.

Тепер Чернігівський державний музей—це один з найкращих пам'ятників і багацтву експонатів—стоїть на одному рівні з Київським Дніпропетровським. Він обслуговує одночасно й культурні потреби наукових і наукові потреби українських вчених. Протягом 1923/24 року відідало коло 17 тисяч чол., а 1924/25 року понад 21 тис. чол. працювали й працюють не лише професори та академіки УССР, дослідувачі з Москви, Ленінграду.

Що ж зібрано в цьому будинку історично-культурних скарбів, бачить в ньому відвідувач, який пришвів до нього пізнати історію від давніх давен і до наших днів?

Перша заля, до якої вступав одівідувач, переносить його в давнє історичне минуле. Він бачить тут знайдені десь в нетрах землі

історичної доби, доби нерозвернутого первісного родобуту.

Ця зала переносить глядача вже до часів історичного початку історії доби розвиненого родового побуту. Чимо річі побуту кочових народів, цікаві збірки річей "гори", з "Татарської горки", побутові річки сіве-хомичів, то-що.

Інші ці залі дають уяву про старовинні часи всього або цілої країни. Третє залю присвячено вже викторому Чернігову, що сам існує вже понад 1.000 років старанно зберігає в своїх соборах (церквах, підвалах і старовинних будинках Мазепи) то-що, пам'ятки діл "часів".

Переходимо до більшої до нас, але також далекої, доби. Це чи не найповніша і не найдінніша частина, що займає чотири великі залі. В 4, 5, 6 і 7 залах розташовано дорогоцінну збірку портретів української старшини, гетьманів, полковників, клейноди, зброю, колекцію річей, що характеризують умови побуту вищої і середньої старшини XVII і XVIII (інбрани, вишиванки, чудову збірку портретів "козаків"); в одній із цих заль дано наочно уяву переходу української старшини до побуту російського панства.

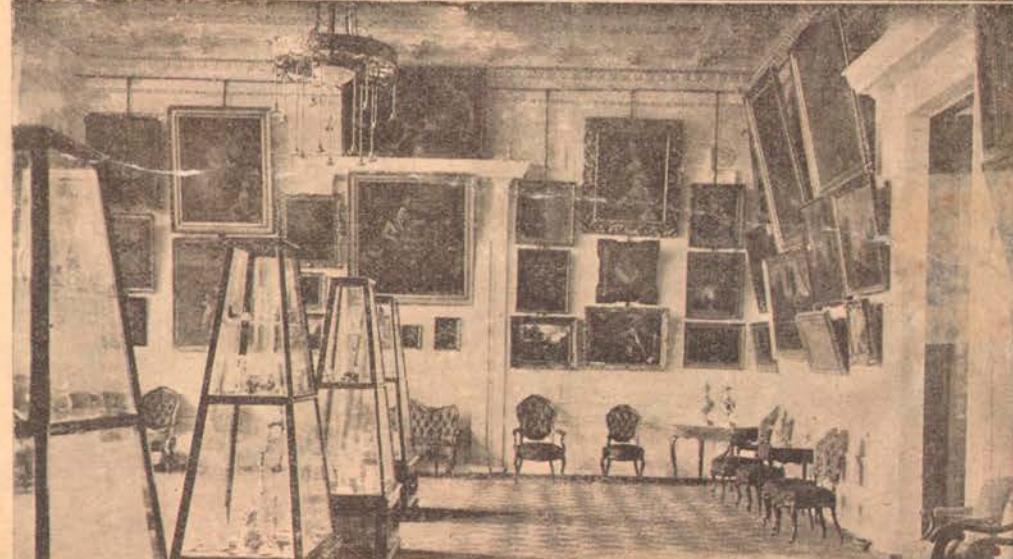
Цей відділ музею один з найцікавіших по повнотості зібраної колекції експонатів, готовий вже до пізняння "нових часів", переходів, що характеризують добу торговельного капіталу XIX століття.

Цей присвячено б заль, що малиють панський побут і три залі з підвідділами селянського побуту. "Лампір", мебля "жако", червоне дерево, ріжні тонкі, художні посуд, скульптурні художні річі... вміло жити на ті міліони грошей, що воно "бідла", з селян і робітників, яких воно шалено вимагало.

Слідує з панським побутом—побут селянський. Ріжнечесана, а проте, скільки краси, дійсної краси є в побуті, щоденної впертої мозолистої праці. Плахти, а потім, в дальших залах експоновані кустарні твори народної техніки, різб'ярства, гончарства, то-що.

Слідні залі музею (21 до 25) займає підвідділ, що юзанським, безумовно, належить до найцікавіших по підбору експонатів. Важко віддати перевагу залі цього підвідділу. Заля іконопису, заля, де в кутки єврейського, католицького, уніяцького, заля символіки, заля шитва і тканини, на старих друкарів. Всі вони мають експонати високої якості, вони притягають увагу глядача.

Слідні залі (символічного іконопису) виставлені в містечку Седніві муміфіковані трупи. Тут родинський суддя, "корнет в отставке" Яків Яковчук, що вмер в 1811 році, його син Петро Яковчук, що вмер раніше свого батька 1804 році, заможний Лизогуб (вмерла на початку XIX століття) та Ікона Яковлевича Лизогуба, що його Чернігівські "скривали", аж через 115 років по його смерті, якою майже всі виготовлені обочки. На чому і

"ампір", меоля „жако", червоне дерево, ріжні тонкій, художній посуд, скульптурні художні річі... все вміло жити на ті міліони грошей, що воно „бідла", з селян і робітників, яких воно шалено било.

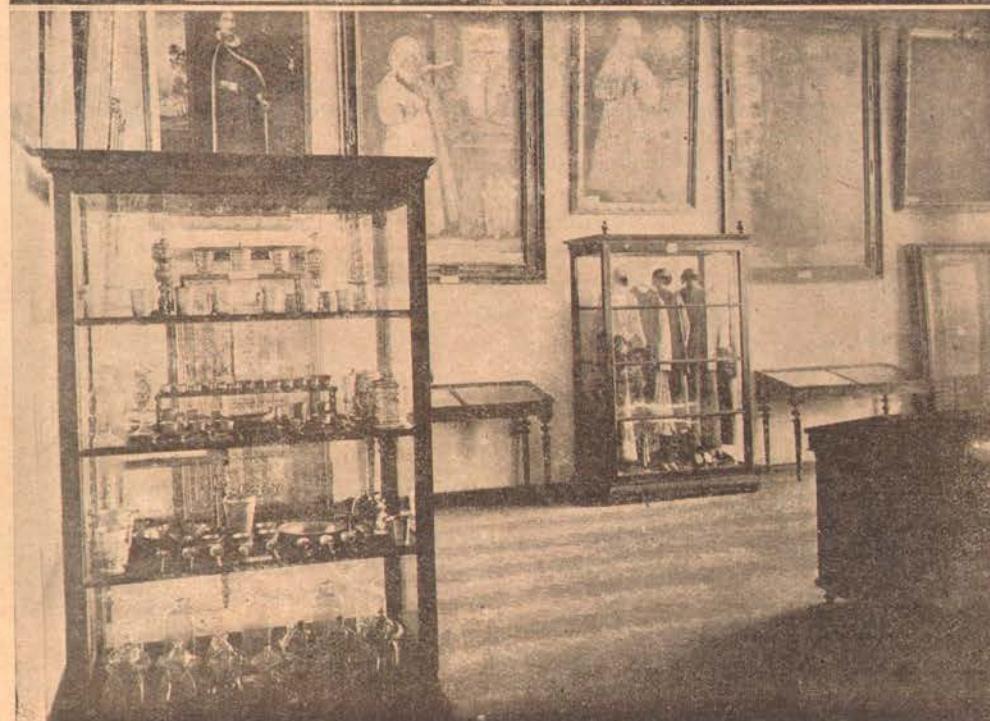
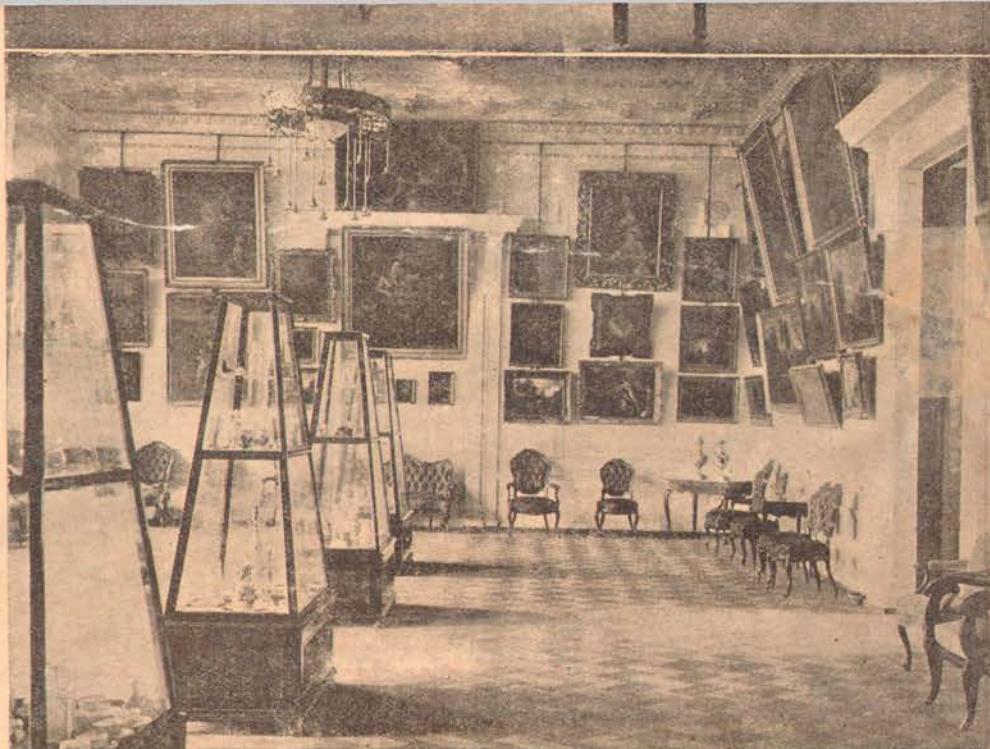
Із панським побутом—побут селянський. Ріжній чеснаць, а проте, скільки краси, дійсної краси є в будті, щоденної впертої мозолистої праці. Плахи то, а потім, в дальших залих експоновані кустарні твори народньої техніки, різб'ярства, гончарства,

станні зали музею (21 до 25) займає підвідділ, що козацьким, безумовно, належить до найцікавіших по підбору експонатів. Важко віддати перевагу із зали цього підвідділу. Зала іконопису, зала, де є кутки єврейського, католицького, уніяцького, зала символіки, зала шитва і тканини, на старих друків. Всі вони мають експонати високої якості, які вони притягають увагу глядача.

Із цих зал є (символістичного іконопису) виставлені в містечку Седневі муміфіковані трупи. Тут роднянський суддя, „корнет в отставке“ Яків Якович, що вмер в 1811 року, його син Петро Якович, що вмер раніше свого батька 1804 року, заможний Лизогуб (вмерла на початку ХІХ століття) та Ікона Яковлевича Лизогуба, що його Чернігівці „вскривали", аж через 115 років по його смерті, серце, майже усі внутрішні органи. На ньому і пидир, на гудзиках якого ви бачите герб м. Чернігова, взуття. Чудовий одяг і у старої жінки, поруч.

Із цих трупів, а так само із двох інших—козака і козацької жінки, що увійшли до експонатів Чернігівського музею, відомо, як відомо, до „ліку святих“, а між тим їх знає про Сергієвський grunt. Ці експонати—чудова пропаганда. Коло них завжди натовп люду, які під час антирелігійних виставок, влаштованих відомими, згадалися 1.000 селян і селянок з Чернігівщини. Інший зали музею—Шевченківська кімната, в якій обитав іша на Україні колекція картин і малюнків поета, його рукописи, річі і інші. Зібрали це колись новосвіт. В цій же зали і куток Куїла та новоутвореного байкаря Л. Глібова. Тепер музей закінчує кутків М. Коцюбинського та І. Шрага.

Що остаточно не влаштовано. Не відкрито ще і пізнатики, що має також цікаві експонати, готовіти цехового відділу; багацько нових надбань ще є. Обмежена кількість робітників музею і дуже мало не дали ще зможи здійснити усі плани. Отже, пізнаткою праці в самому музеї, кожен з наукових цехів всього б—проводить і наукові дослідження в організації виставок, і в веденні роскопок, і в інших записах. Праці сила, був би час та..., гроші, а жаль, обмаль, дуже обмаль. Не вистачає їх на набуття нових цінностей, а ні на друкарку, а ні на арбітні музейні видатки. А тепер кілька слів про музей. 22 тисячі за минулий рік—це ж для Чернігівців! А додайте ще до цього 16.000 відвідувачів щоденних виставок, влаштованої музеєм. Як бачите в умовах час для вищих культурних вимог „та насладження“ Чернігівщини вже надійшов.

Виши залі ріжніх культів і стародруку. Всередині—козацьких часів. Внизу—зала козацької доби.

Хтось далеко—радісний чи сумний—кинув листа до скриньки...

Всичий лист

ВІ ОДЕР-
ЖАЛИ
листа. Хтось
далеко—радісний
чи сумний—ки-
нув його до
скриньки.

Тепер ви
держите листа
в руках, нетерп-
ляче розгор-
таєте...

Невидима
рука пошти по-
дала вам дале-
ку звістку.

Це передмо-
ва...

Тепер про
пошту...

Ріжниця між
старою і новою
поштою та, що
пошта старого
режimu кори-
стувалася, зде-
більшого, воро-
ними кіньми, ра-
дянська ж пош-
та більш нахилу
має до каштанових... Це знай-
мий поштар з
провінції казав
мені.

З усіх кутків міста, по кілька разів у день, цілі ви-
листів звозять мотоциклисти на пошту.

Службовці автоматично штемплюють, сортирують їх.

Тут зустрічаються всі листи—запальний лист про колін-
—з листом про удосконалення виробництва дъогтю, діловий
проект треста—з рецептами попаді на виготовлення рідкості
торту (власний винахід!)...

Проте, можливо, всі вони підуть одним шляхом (тран-
однією) скорістю. Всіх треба одіслати, як мага, швидче,
на то місті прийдуть інші.

Тут для робітників пошти марудна робота: треба ді-
звінити яким шляхом піде той чи інший лист, в яку скриньку
треба його кинути. В голові йде напружена робота.

Далі ще детальніша сортировка.

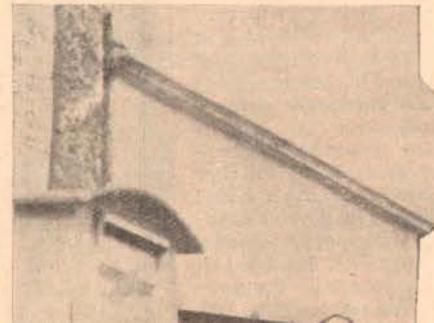
Кімната з маленькими клітинками—міста, містечка,
Треба швидко розподілити всі листи по призначенню. Звичай-
ні руки працюють швидко, розкидають листи по клітинках може
же автоматично.

Роботу цю можна порівняти з роботою складача біля
борної каси.

Далі, коли листи розсортовано—треба знати росписи
гів—яким коли швидче відправити ту чи іншу партію.

Адже основне, що залежить від пошти—
швидкість, швидкість, швидкість.

Запізнився, скаже
лист на один день
частуватиме попаді-
ними відповідями
томожні не знати
голови від хмари
льрических

Хтось далеко—радісний чи сумний—кинув листа до скриньки...

У місті, звичайно, ріжниця та виразніша: заміськ згорбленої постати поштаря, що повільно міряє вулиці від скриньки до скриньки, прошмигне засапаний мотоцикл...

Заміськ тріскучої брички, що великими партіями пошту возила, літають чорні блискучі авто, що ви не раз на екрані бачили з написом—“таємний автомобіль”...

Зате в установі не засліплює більш очі блиск гудзиків, позументів, не милує око білоніжна маніжка, червона краватка з позолоченою шпилькою „німфа“, або ж „ромашка“ й не пахне ландишевими духами. І ніхто, зовсім ніхто, не сипить папірців на очумарілу, лису голову Акакія Акакієвича, бо й самого Акакія Акакієвича не стало ще з початку революції... І ніхто не ходе тепер під новий рік росписуватись до начальника, віншувати з іменинами його дружину...

...Задушливий гамір... Стук штемпелів... Брязкіт срібла... Поквапливий скрип пера... Розчервонілі лиця... Нервовий подих... Пошта...

Листи, листи!..

Чепуринецькі, незграбні, біленькі, брудні, маленські, великі...

Мідно бережуть за паперо..., однаково, таємницю балерини й торговця оселедцями.

Тріпотять коханням, корчаться ненавистю, печаляться в слізах, буяють радістю... Нахабні, величаві, розплачливі, веселі, грізні, нудні...

Віють всіма скрібатами, радощами, прагненнями.

Ось блискучий, біленький конвертик кріпко насичений пащами почуванинів...

Сіреневий, пом'ятій, оливцем незграбно написаний, одгонити дьогтем злиднів сільських...

рука пошти по-
дала вам дале-
ку звістку.

Це передмо-
ва...

Тепер про
пошту...

Ріжниця між
старою й новою
поштою та, що
пошта старого
режиму кори-
стувалася, зде-
більшого, воро-
ними кіньми, ра-
дянська ж пошта
більш нахилу
має до каштано-
вих... Це знай-
мий поштар з
провінції казав
мені.

Далі ще детальніша сортировка.

Кімната з маленькими клітинками—міста, містечка,
Треба швидко розподілити всі листи по призначенню.
руки працюють швидко, розкидають листи по клітинкам
яже автоматично.

Роботу цю можна порівняти з роботою складача біл-
борної каси.

Далі, коли листи розсортовано—треба знати роспис
гів—яким қоли швидче відправити ту чи іншу партію.

Адже основне, що
магається від пошти
швидкість, швидкість
швидкість.

Запізнився, скаже
лист на один день
частуватиме попада-
ним у

том гор-
не ана-
голова
льради
в неда-
рай-
ї на пас-
сидіть

Але
сно мо-

Веселий поштальон спорожнив скриньку.

І гірше. Ріжні ситуації
бувають, ріжні випадки.

Робота поштовиків точна
і довідальна, потрібує вели-
кого напруження нервів,
стремлення уваги.

До того ж ще й автори
ускладнюють роботу
так, що ліплять марки де-
якими, пишуть неповні ад-

А між тим через най-
меншу неуважність (часто
трапляється з поетами й
художниками), недогляд чи
захистство—можуть статися
неконтрольовані неприємності.

Ось, наприклад, пригода
володим поетом.

Трагедія поета.

Був травень місяць.

Земля, пробуджена після
цього зимового сну, буяла
кою радістю.

На ниви алялася благо-
жайворонка.

Поет вийшов за село, об-
личчя своє, благовійно
вівся на ниви, подригуючи
кою ногою...

І оді, склонивши голову,
безцільно, прислуху-
вався до безмовних про-

серде поета заспівало...
Поет відчув, що він са-
мий, сів на траву й напи-
шав—„Кохання в траві”
—і надіслав його в Хар-
ковський журнал скотарства
Наркомземі — „Червоне

— „Ось вам лист”... Обличчя зосередженно над конвертом скилилося

І попав той лист на пошту до Харкова.

Але тому, що в листі не
значилося вулиці, на якій
Наркомзем міститься,—лежав
собі той лист любесен'ко на
пошті.

Бо як же його, справді,
листа однести, коли ні вулиця,
ні № будинка невідомі?

Місто велике...

Поет що-неділі ходив до
Сельбуду, переглядав сві-
женькі журнали „Червоне
молоко”, та вірша свого там
не знаходив.

Вже й на лиці змарнів
поет; змарнів до того, що
попова дочка зустрівши якось
його на вулиці, навіть не
пізнала.

Та й сам поет перестав
пізнавати знайомих, все ходив
похилий, мовчазний і
такий сумний-сумний...

Товариші з жалем погля-
дали на його, боязно крути-
ли головою.

Був липень.

Вірша свого в журналі
„Червоне молоко” не зустрів
поет (лежав собі той вірш
любесен'ко на пошті).

Наче привід тинявся він
завулками, підозріло сторо-
нився кожного, бездумними
очима блукав у безвісті...

По стерні блукав серп-
невий шелест...

Зза гаїв, гречок насу-

емля, пробуджена після
ого зимового сну, буяла
вою радістю.

На ниви ллялась благо-
жайворонка.

Поет вийшов за село, об-
чоло своє, благовійно
на ниви, подригуючи
ногою...

Годі, схиливши голову,
безцільно, прислуху-
вався до безмовних про-
вів.

Серце поета заспівало...
Поет відчув, що він са-
мий, сів на траву й напи-
шав — „Кохання в траві”
— надіслав його в Хар-
ко в журналу скотарства
Наркомземі — „Червоне
молоко”.

Адресу він написав таку:

Харків

Дирекція журналу племінного скотарства „Червоне молоко”

Вірш Миколи Кабана

— „Ось вам лист”... Обличчя зосереджені над конвертом схилилося...

Тоді поет застрелився...

Ось що може статися з кожним, коли не вірно адресу
пісатиме....

Ріжні ситуації бувають, ріжні випадки...

К. Подолянин.

* * *

Вони потяг у даль загуркоче,
вигадаються знову мені,
зані тітари у місячні ночі,
поділунки й жоржини сумні...

Шум акаїй... посёлок і гони...

Ми на гору йдемо через гать...

А внизу пролітають вагони,
і колеса у тьмі цокотять...

Тій садок і закохані зорі

і ніч з під опущених вій...

Од проміння і тінів узори

і дорозі й на шалі твої...

Твої губи — розтулена рана...

Ми хотіли й не знали чого...

Од кохання, безвольна і п'яна,

ти тулилася до серця моого...

Ой, ви ночі Донеччини сині,
і розлука і слози в ночі!..
Як у небі ключі журавинні,
одинокі й печальні ключі...

Пам'ятаю трівожні оселі,
темні вежі на фоні заграв...
Там з тобою у сірій шинелі
біля верб я в останнє стояв...

Я казав, що вернусь, безумовно,
хоч і ворог на нашій путі...
Патронташ мій патронами повний,
тихі очі твої золоті...

Дні пройшли.. Одлетіла трівога...
Лиш любов, як у серці багнет...
Ти давно вже дружина другого,
я ж відомий вкраїнський поет.

Наче сон... Я прийшов із туману
і промінням своїм засіяв...
Та на тебе, чужу і кохану,
я б і славу свою проміняв.

Я б забув і образу і слози...
Тільки б знову іти через гать,
тільки б слухати твій голос, і коси,
твої коси сумні цілувати...

Вже до серця доходить отрута...
Як старому, минулого жаль...
Путь моя у каміння закута,
і на кожному розі печаль...

Ночі ті, та гітара й жоржини,
може снятися тепер і тобі...
Сині очі в моєї дружини,
а у тебе були голубі.

В. Сосюра.

пізнавати знайомих, все хо-
див похилий, мовчазний і
такий сумний-сумний...

Товариші з жалем погля-
дали на його, боязно крути-
ли головою.

Був липень.

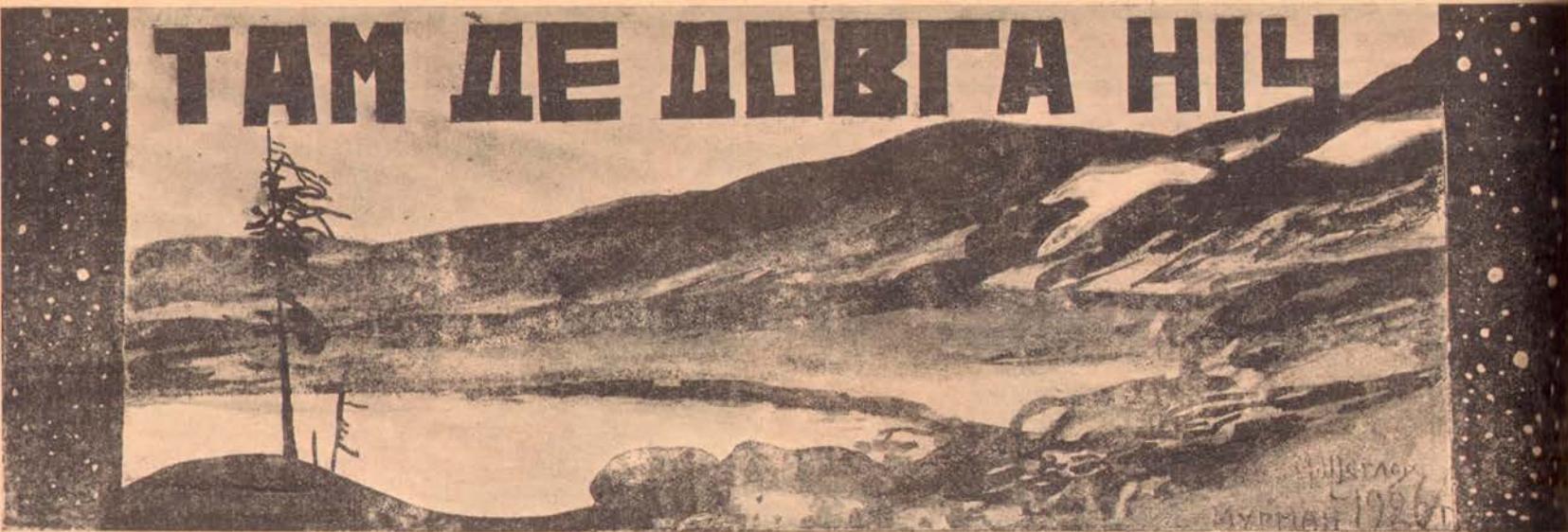
Вірша свого в журналі
„Червоне молоко” не зустрів
поет (лежав собі той вірш
любесенсько на пошті).

Наче привід тиня вся він
завулками, підозріло сторо-
нинився кожного, бездумними
очима блукав у безвісті...

По стерні блукав серп-
невий шелест...

Зза гаїв, гречок насу-
валось мрійливе „бабине
літо”...

ТАМ ДЕ ДОВГА НІЧ

Нарис і мал.

За полярним колом

Ось ВОНО, полярне коло, ця риса,
проведена на глобусі й на мапі.

Ось вона, країна, з якої Нансен та Амундсен сміливо йдуть туди далі, до бігуна, і прокладають нові дороги для людини через заказники криги й смерти.

Коло Мурманської західниці, куди не глянь, немов бойовище: скрізь пеньки, сухостій, повалені дерева. Що далі на північ, то все миршавіші берези, ялини й сосни, що простягають свої руки на південь. Каміння, болота, мохи і знову — каміння, каміння...

Коло Лапландського озера Імандри західниця крутиться, і білих снігових зайців, що позалягали по межигір'ях, видно звідсіль. Холодно й гарно. Тепер літо, беззоряної білої ночі не гаснуть снігові зайчики. Мовчання обнімає усе й суворо рукою замикає слова. Понурі хвилі Льодовитого океану вічним шумом прибувають тільки сувору пісню боротьби, і люди привикли слухати, думати про боротьбу, про роботу й мовчки робити відповідні висновки.

Насилу-силу розбалакався я в фіном, сторожем маяка. Од сили й він помогав мені в цім незвичнім ділі. Мов кліщами, доводилася витягати слова.

— Та ж у вас тут і картопля не росте?

— Да-а...
— А взимку від Гольфштрому тепло?
— Да-а...
— Багато гасу треба взимку, і маяк мусить завжди світитись?
— Да-а...
— А риби у вас тут багато?
— Да-а...
— Це ваші олені, що пасуться на горі?
— Н-ні...

Наш постійний співробітник художник М. Шеглов зробив мандрівку на Мурман, до Льодовитого океану. Тов. Шеглов зробив цікаві малюнки полярних краєвидів і побуту. Подаємо його враження і малюнки на стор. „Всесвіту“.

художн. Шеглова

В порту

МОРЕ попуре. Сірі скелі береги, білувате вдені і в почечинні небо багато чайок і, подібні до вивернутого смітного ящика, розкиданій Мурманськ. Поміж бараками, теплушками, „чемоданами“, маленькими хатинками, диктовими крамничками — проходить вузоколійка, по якій ділові посилання носиться з грувом цілій потяг вагонеток. Скрізь стружки, колоди, гру,

ваагалі вид такий, немов після великої пожежі, або ж перед великою святою, виставкою.

День і ніч, ніч і день скриплять і вершать парові коловороти (лебіди) морського велетня „Марія Леонард“. Зміна за зміною грузчики вигрулюють з черева корабля бавовну. Мурманський порт припасований голоше прийому бавовни. Везуть її з Америки, з Єгипту.

Сотні тисяч тонн переливаються через Мурманськ стальною артерією „Мурманкою“, і через фабрики міліонами метрів далі. Тут же на місці стоять підряд кілька потягів, що грузиться. Представники Текстильського квату переважають, провірюють, рахують.

З „чужинця“ чути чужу мову, яку нараз перебиває російська мова. Команда непорушно додержується звичаю — лаятися в російськім порту в російські. Наші грузчики посилають теж досить ніжні словця, коли один спохватився й гукає на пароплав:

— Скажи їм, переклади, щоб не „виражались“ — тепер не ті праші, вми їм...

І не відержав, загнув таке, що далі й перекладати не треба — зрозуміло.

В англійськім „чемодані“

ДУЖЕ влучна назва „чемодан“. Багато таких споруд лишилося в Мурманському і на прибережжі після англійської інтервенції. Взимку немов сніговий замет, з якого стремлять ріжні залиші трохи. Всередині темнувато. Кругла покрівля робить все помешкання подібним тунелем. Все в „чемодані“ всередині поліхромний на дві половини. Живе в

берези, ялини й сосни, що простягають свої руки на південь. Каміння, болота, мохи і знову — каміння, каміння...

Коло Лапландського озера Імандри залишнія крутиться, і біліх снігових зайців, що позалагали по межигір'ях, видно звідсіль. Холодно й гарно. Тепер літо, беззоряно! білої ночі не гаснуть снігові зайчики. Мовчання обімає все й суворо рукою замікає слова. Понурі хвили Льодовитого океану вічним шумом прибою співають тільки сувору пісню боротьби, і люди привикли слухати, думати про боротьбу, про роботу й мовчки робити відповідні висновки.

Насилу-силу розбалакався я з фіном, сторожем маяка. Од сили й він помогав мені в цім незвичайнім ділі. Мов кліщами, доводилась витягати слова.

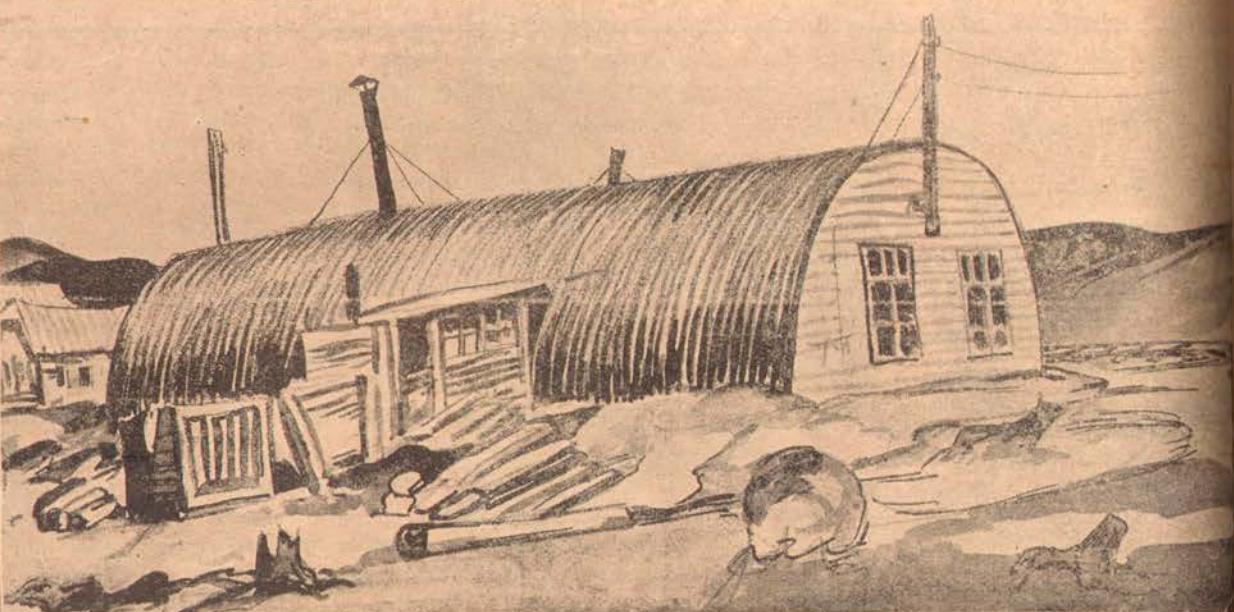
— Та ж у вас тут і картопля не росте?

— Да-а...
— А взимку від Гольфштадту тепло?
— Да-а...
— Багато гасу треба взимку, і маяк мусить завжди світитись?
— Да-а...
— А риби у вас тут багато?
— Да-а...
— Це ваші олені, що пасуться на горі?
— Н-ні...
— А це жінка ваша?
— Угу...
Що ж правда тут робити без оленя й без жінки?

Оленя їдять, ним їдять, ним вдягаються, з нього шиють чоботи, шиють малиці, а жінка — жінка в усім цім помогає.

Шкіпер Лопов.

Англійський „чемодан“.

Взагалі вид такий, немов після великої пожежі, або ж перед великим святом, виставкою.

День і ніч, ніч і день скриплять і вершать парові коловороти (лебеді) морського велетня „Марія Леонард“. Зміна за зміною гручики вигрулюють з черева корабля бавовну. Мурманський порт присосаний голоними прийому бавовни. Везуть її з Америки, з Єгипту.

Сотні тисяч тонн переливаються через Мурманськ стальною артерією „Мурманкою“, і через фабрики мільйонами метрів далі. Тут же на стоять підряд кілька потягів, що грузиться. Представники Текстильного квату переважають, пропріято, рахують.

З „чужинця“ чути чужу мову, яку нараз перебиває російська мова. Команда непорушно додержується звичаю — лаятися в російськім порту російським. Наши гручики посилають теж досить ніжні словця, коли один спохватився й гукає на пароплав:

— Скажи їм, переклади, щоб не „виражались“ — тепер не ті права, ами їм...

І не видеряв, загнув таке, що далі й перекладати не треба — усе зрозуміло.

В англійськім „чемодані“

ДУЖЕ влучна назва „чемодан“. Багато таких споруд лишилося в Мурманському й на прибережжі після англійської інтервенції. Взимку з'єднані немов сніговий замет, з якого стремлять ріжкі залізні труби. Всередині темнувато. Кругла покрівля робить все помешкання подібним до труби. У всесх „чемодан“ всередині поділений на дві половини. Живе в ньому дві сем'ї, всього душ вісімнадцять. Господар половини, в яку я попав, службовець одної з численних губерніальних установ, приїзджий (тут корінності немає), балакуче розповідає:

— Півтора роки прожив у червонім селі — це наше селище з вінів-теплушок. Сотня їх стоять на запасних путях, в них і живуть. Не швидко мені довелося дістати таке добре помешкання. Після теплушків — це вже розкіш. Тут в нас електрика. Тепер, вілку, станція не робить, зате взимку погрузка в двадцять чотири години... Ви говорите; капає з стелі... Це багато.

Залізо гофрироване, кріпке... Це — де болтики... підлогу, звичайно, не перемінити і вбити на ново. Взимку тепло, проте, поки топимо. От то й горе: всю полярну прибівку в піч угатиш, та ще й не виста несподівано додаві
а в вас, у Харкові, десь трава, зелено, тепло. Ех, в одпуск би!..

Парасковія Олексіївна й дід Іван

ТАК ви кажете—на окраїні у вас церкви є?.. А в нас Мурманськ—неголяще місто: ні одної церковки немає. І під сімдесят. Уроженка Коли, про Колу говорить:

Що Кола, Кола тепер зовсім без антиресу лишилася. Чи чувана ж кілька сот літ містом була, а тепер у село повернули. Проте, церкви юч „кумсомол“ є, та через старожитність церков не ламав...
бала баба. Живе з дідом в порту, його дуже стереже і лає за леко-
новоджения.

Старий, дід Іван, у вільний від роботи і від старої час любить „Поляр-
Правду“ почитати, та не подобається старій газета; своя в ній „правде“

якась, стародавня, темна, як ніч полярна, поморська. Ляже старий спочити, а Парасковія Олексіївна вже шумить над ним:

Ач, поперек випростав, хропеш, палтус*) гладкий. Візьми-но чоботи полатай...

Нехотя устає дід Іван і береться за свое підсобне шевське ремесво, а в мене питав:

— Чи правда, говорять тепер про розвод?

Та Парасковія Олексіївна вже тут, і так ріже:

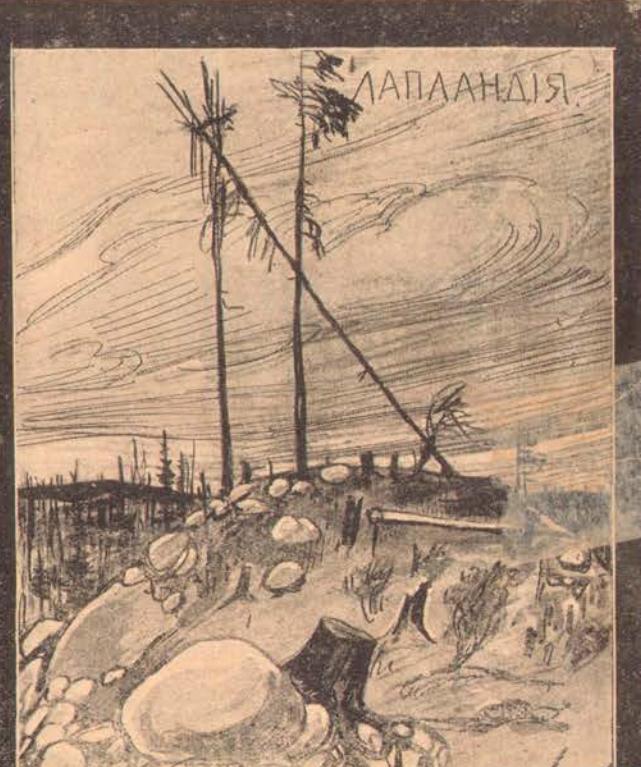
— Я тобі розведусь, одшкерию**) тобі печинки, знатимеш...

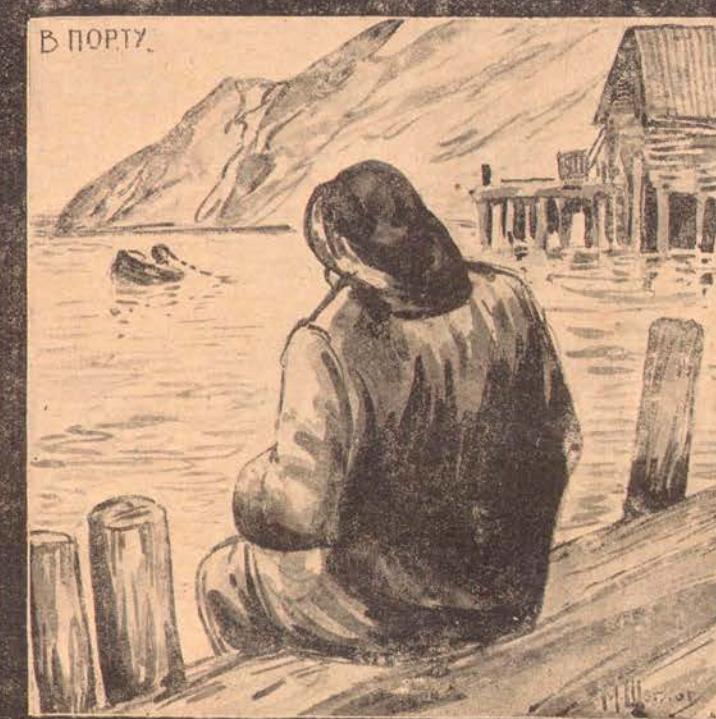
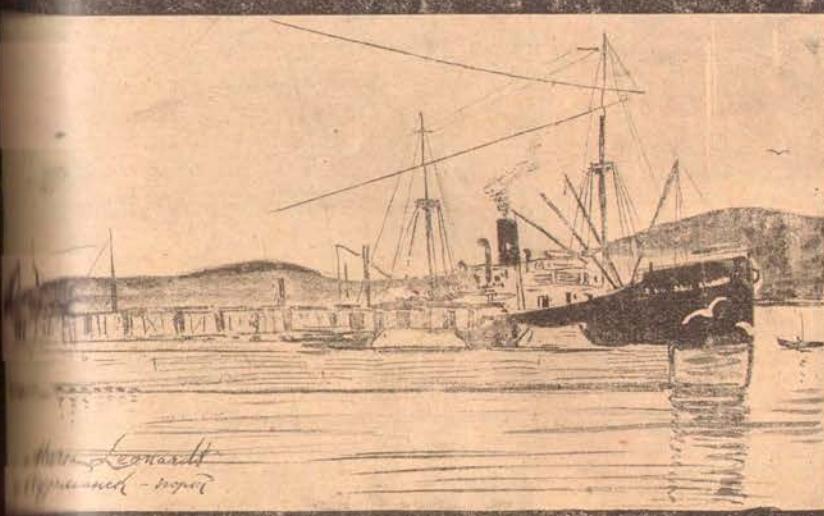
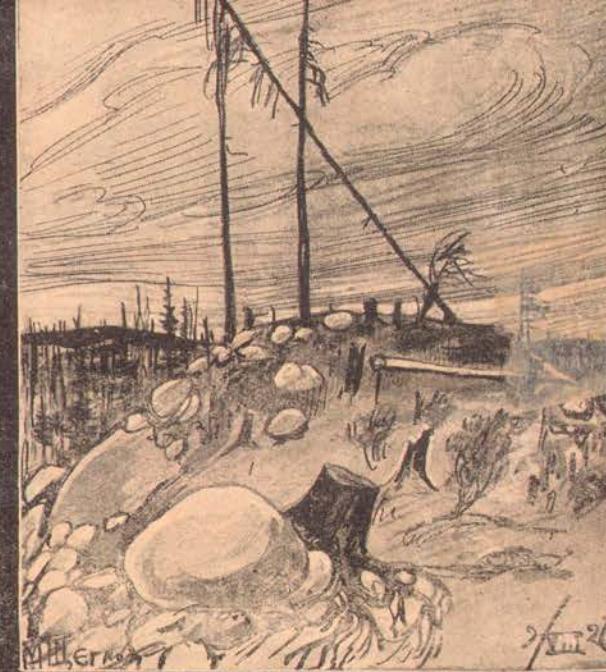
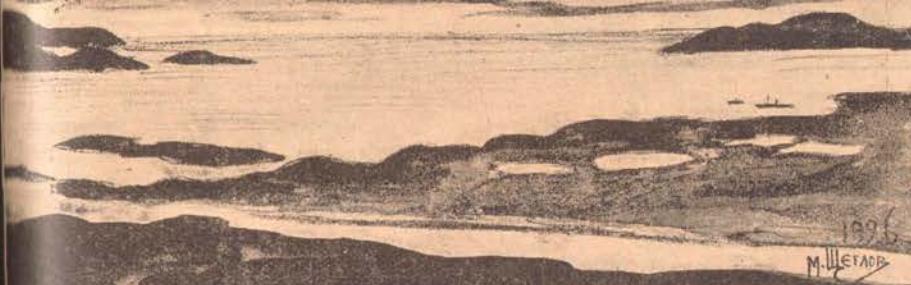
Шкіпер Лопов

В СЕРЕДНІЙ портовій Нахалівці, по дорозі до клубу, зустрів я шкіпера Лопова. Про нього говорять, що людина він добра, знає своє діло, і навіть часом буває тверезий, тільки лається дуже—умудряється в однім слові двічі вилаятися.

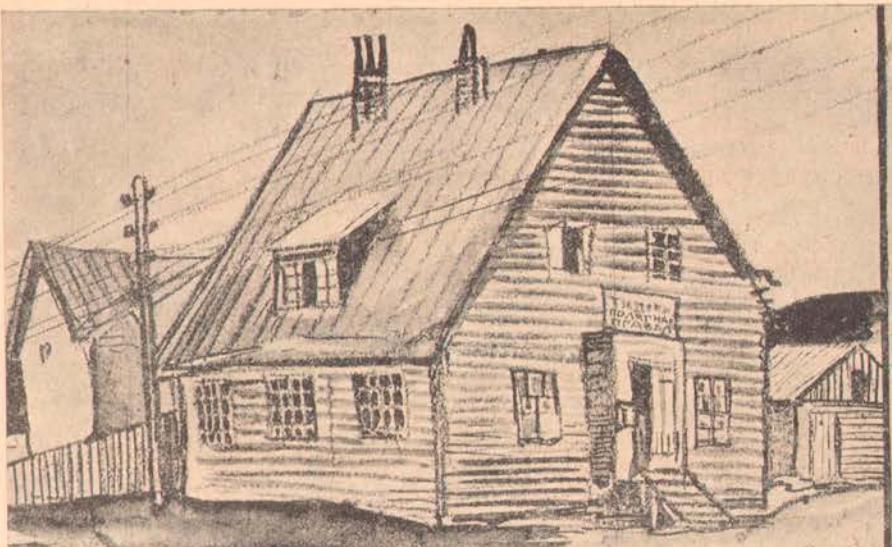
*) Палтус—велика смачна риба.

**) Шкерити—патрати, тельбушити рибу.

Угорі—оceanське узбережжя. Фіні. Вздовж „Мурманки“. Вигружають пароплав з бавовою. В порту.

Пролетарии всех стран, соединяйтесь.

ПОЛЯРНАЯ ПРАВДА

Орган Мурманского Губкома ВКП,
Губисполкома и Губпрофсовета.

За стольное,

тись не доводиться. — Що, на брюгю*) дивитесь?.. Ех, хіба це брюга! Ось коли я плавав у фінів на „Ізольді“—до Норвегії, до Врди, от де брюги були:

Чистота!..

Прийдеш, бувало, з рибою і кухмана**) на брюзі тебе так начастує, що на силу-силу пова Іхнього полусмена***) пройдеш акуратно.

А не вийде акуратно—давайте п'ять крон, або й більше... і зараз же тобі помешкання, чистота, спокійно...

Що тепер говорять, строго, порядок в нас тут у Мурманську?

Ну, ні, в нас ще немає акуратності.

Цими днями був я трохи випивши, та ось тут коло клубу дуже балакати почав..

Звичайно, міліціонер узяв мене під руки, і чесненько...

АДРЕС РЕДАЦІИ площа

Прием ежедневно:
Редакция оставляет за собой
рукописи, обратно не

ПОДПИСНАЯ ПЛАТА:

Цена за обявление

Сторка початка позади табло. За

апер в сріт. єо від обложки по угорі позади табло.

Фотоаппарат

№ 91. ВТОРНИК, 10 Августа 1926 № 91.

Газета виходить три рази в неделю,

Редакція „Полярної Правди“ є друкар Жан-Лін-Юй.

Байдуро простує „Полярна Правда“ вперед, тираж—одна тисяча, видить тричі на тиждень, є рибкори (рибалські кореспонденти). Місяцем справам три чверти місяця, а то й більше. Це все поки що, але розвивається.

— А про друкарню раджу поговорити з Петром Івановичем Жан-Лін-Юй.

Петро Іванович вже багато років тут, на Півночі. Лишився, ні гато хіців, що лишилися живі. Тепер—друкар. Робить за машину любов'ю росповідає за друкарню. Не сходить з косоокого обличя поясни і не ховається великі жовті зуби.. Докладно відповідає про хінську в Мурманську. Говорить горловою мовою, плутає „мая“, „твай“. Про говорить: „шибка Мурманка цинга напірайлла, многа живой купеза русская жонка живуть, есть шанго людя, есть шибко плахой“...

Показує мені газету, а в ній замітки: „В громадянки Мотрони Юн в Портовій Наталяці викрито курильну опіуму“, „Купець Лю-Де при дати хабара стійковому міліціонерові“...

„А додому вам, Петре Івановичу хочеться, туди, в Хіну?“.

— „Шибка кочиться, моя повдигть Пекін, Хінська Правда друкар

Мурманськ. Серпень 1926 року.

Матрос.

ПАРИЗЬКА КАРУСЕЛЬ

З КОЖНИМ днем нудніше стає жити парижському буржуа. Шалений темп колосального міста дуже швидко атрофув розбещені органи дихання. Чим ексцентричніша розвага, тим більше придається її робиться пресною, не цікавою. Величезний наплив вибагливих чужинців до ринку породив неймовірну конкуренцію поміж експонентами витончених розваг. Щоб не відстали від „життя“, меткі підриємці, один поперед

другим, навипередки вражают „шановну публіку“ що наймудрішими, що найвитонченішими способами розваг. Не важні засоби,—важна мета, яка полягає в тім, щоб утворити „бум“, сенсацію, в наслідок чого добрий баріши у повноцінній американській (не в своїй-же, звичайно) валюті.

Зарах у Парижі за останній, наймоднішу сенсацію править „Карусель Поаре“.

Поаре, кравець, генеральний костюмер у Парижі, спритний комерсант, вбиває двох зайїв: рекламиє свою фірму й заробляє добрі гроши. Він зробив дуже вдачний

Карусель Поаре розрахована ніби на масового споживача, як найпопулярніша та найбільш-удоблена французами форма народної розваги, але якраз „народ“ і не може користуватися з неї бо катастрофічний згіст цін на річі першої необхідності, нечуване падіння франку примушує втриматись од розваги.

К. К—ий.

Продавець пиріжків.

Матрос.

З КОЖНИМ днем нудніше став жити паризькому буржуа. Шалений темп колосальної міста дуже швидко атрофув розбещені органи дихання. Чим ексцентричіша розвага, тим вінде придається її робиться присною, не цією. Величезний наплив вибагливих чужинців до прибули породив неймовірну конкуренцію поміж продавцями витончених розваг. Щоб не відстали від "життя", меткі підприємці, один поперед

Вуличний шарманщик.

ПАРИЗЬКА КАРУСЕЛЬ

другим, навипередки вражають „шановну публіку“ що найумудрішими, що найвитонченішими способами розваг. Не важні засоби,— важна мета, яка полягає в тім, щоб утворити „бум“, сенсацію, в наслідок чого добрий баріши у повноцінній американській (не в своїй же, звичайно) валюті.

Зараз у Парижі за останню, наймоднішу сенсацію править „Карусель Поаре“.

Поаре, кравець, генеральний костюмер у Парижі, спритний комерсант, вбиває двох зайців: рекламує свою фірму й заробляє добре гроши. Він зробив дуже влучний фортель: узяв традиційні французькі каруселі і за прикладом театральних режисерів осучаснив сатиричними манекенами, що складають колекцію паризьких типів. Вигадка спрятного кравця прийшла до смаку паризьким буржуа, та ще того більше чужинцям, і особливо американцям, що користуються з каруселів Поаре, як з інчого приладдя, демонструючи перед парижанами в популярній формі винахід американського месії Довса.

Ця здоеканська саранча дуже тіциться з Поаревої вигадки. Бо їй справді ж цікаво спробувати, як воно сидітиметься, господареві французької кишені, на карку, коли не живого, то принаймні дуже по мистецькому зробленого, паризького пролетаря.

А це ж так швидко буде!...

Над манекенами Поаре працювали кращі французькі буржуазні художники; карусель зроблено по мистецькому, але пролетар звик у мистецтві дошукуватись, насамперед, змісту, а зміст такий: за дуже малим винятком, манекени в сатиричній формі представляють паризьких пролетарів ріжного фаху. Тут є все, од куховарки до меднитки, од ламповника до листоноші. Для колоріту додано китайця-кулі та негра-гарсона, а зверх усього, аби підперти принцип „соціальної рівності“, поставлено щось із п'ять фігур: провінціяла, спортсмена, пішота то-що. З людської категорії, що починається поліцаем і кінчиться президентом Думбергом, Поаре не знайшов ні одного достойного представника для своєї колекції типів.

Очевидно, і серед численного паризького попівства теж не знайшлось нічого підходящого.

Грузчик.

Карусель Поаре розрахована ніби на масового споживача, як найпопулярніша та найбільш улюбленна француза форма народної розваги, але якраз „народ“ і не може користуватися з неї бо катастрофічний зрост цін на річі першої необхідності, нечуване падіння франку примушує втриматись від розваги.

К. К—ий.

Паризькі спортсмени.

ЗУСТРІЧ

Оповідання О. Серпокриленка

I.

МАЛЕНЬКІ коліщатка, дів дошечки на них, дві з боків, одна спереду і одна ззаду. Два ціпки замісць коней.

Це моя тачанка.

Я—всюдиущий: і на базарі, і під церквою, і на ярмарці, і всюди, де збираються люди.

— Подайте, люди добрі, подайте сестрички й братіки каліці безногому на пропитання!

Байдужо проходять... мимо носа моого човгають сірі величезні драні чоботи, запилені босі ноги, тендітні червички, мережані панчхи. Пропахтих пова мене хто дъогтем, хто парфумами, хто капустою, хто пронесе мішаний запах базару...

І разів п'ять на добу впаде мідяним дзвоном у шапку на колінях моїх невеличка брудна копійка...

— Подайте на пропитання...— припадаю лобом до передньої дошечки:— Не дайте з голоду вмерти...

Нас, жебраків у місті було десятків зо два, не більше. Ми один одного добре вже знали й ненавиділи всією душою. Один в одному ми бачили своїх ворогів, що виривають копійку з рук, і кожний з нас вигадував найкраще моління, щоб розворушити серця людські нашим каліцтвом, безпорадністю, нещастям.

І майже усі ввечорі пропивали „зароблені“ гроши.

Мені найбільше ненавиділи... особливо той, що ото з величезним рубцем до правого ока через щоку в бороду. Я не був тутешнім, і „не маю права“ „заробляти гроши“ в „хньому“ місті. Вони „володіли“ містом, як нами володіли воші.

Ноги в мене—по коліна. В мене—найбільше каліцтво було. і мені найщедріше дава ч. Бували дні, що я до тридцяти копійок за добу „виганяв“.

І люти погляди жебраків товаришів падали в мою шапку разом з копійкою. Як вони мене ненавидили!

Але той рубець! Я його десь бачив... колись, давно...

Ось уже рів я в цьому невеличкому місті... і вже до сотні разів бачив я цей рубець...

Невже це „той“ рубець?! „Той“?

У мене серце затрептіло від лютої радості, коли я згадав „той“ рубець... незабутній рубець!

Аргентинські капіталісти, наслухавшись ріжного дива про Радянські країни, захотіли самі подивитися їх „дикунів“. Ціла експедиція, заплативши великі гроші (шось по 15,000 карб. за квиток) вирядила пароплав і прибула до Ленінграду. На нашому малюнку аргентинці, що прибули вже до Москви на платформі вокзалу

Але невже, невже це „той“ рубець?
Пам'ятаю...

Величезне дворище з високим дерев'яним парканом містило на собі три довгі чотирьохповерхові червоні будинки. Побиті шибки, сміття в будинку в дворі свідчили, що тут не було хазяїна. Хазяйське око не могло б дивитися байдуже на той бруд, шматки, тріски, бите школо, папірці, що валили всюди... Страшним привідом стояли ці порожні величезні будинки й на ленькою вибитою дитиною стояв у кутку, мов на колінах, кизенький один поверховий з червоним дахом будинок і злякано поглядав розплащеніми вікнами й роззвіленими дверима на чотирьохповерхових товаришів.

Це були касарні Н-ського пішого полку.

Ще вчора тут було повно людей, нові гаміру, життя.

два, не більше. Ми один одного добре вже знали й ненавиділи всією душою. Один в одному ми бачили своїх ворогів, що виривають копійку з рук, і кожний з нас вигадував найкраще моління, щоб розворути серця людські нашим каліцтвом, безпорадністю, нещастям.

І майже усі ввечорі пропивали „зароблені“ гроши.

Мене найбільше ненавиділи... особливо той, що ото з величезним рубцем до правого ока через цоку в бороду. Я не був тутешнім... і „не мав права“ „заробляти гроши“ в „Хньому“ місті. Вони „володіли“ містом, як нами володіли воші.

Ноги в мене—по коліна. В мене—найбільше каліцтво було, і мені наїшершіше дава... Бували дні, що я до тридцяти копійок за добу „виганяв“.

І люті погляди жебраків товаришів падали в мою шапку разом з копійкою. Як вони мене ненавиділи!

Але той рубець! Я його десь бачив... колись, давно...

Ось уже рік я в цьому невеличкому місті... і вже до сотні разів бачив я цей рубець...

Невже це „той“ рубець?! „Той“?

У мене серце затрептіло від лютої радості, коли я згадав „той“ рубець... незабутній рубець!

Аргентинські капіталісти, наслухавшись ріжного дива про Радянські країни, захотіли самі подивитися „дикунів“. Ціла експедиція, заплативши великі гроші (шось по 15,000 карб. за квиток) вирядила пароплав і прибула до Ленінграду. На нашому малюнку аргентинці, що прибули вже до Москви на платформі вокзалу.

Але невже, невже це „той“ рубець?
Пам'ятаю...

Величезне дворище з високим дерев'яним парканом містило на собі трьох дверей чотирьохповерхові червоні будинки. Побіті шиби, сміття в будинку в дворі свідчили, що тут не було хазяїна. Хазяйське око не могло б дивитися байдуже на той бруд, шмаття, тріски, бите школо, папірці, що валізами всюди... Страшним привіддям стояли ці порожні величезні будинки й на ленькою вибитою дитиною стояв у кутку, мов на колінах, чизенський один поверховий з червоним дахом будинок і злякано поглядав розплющені вікнами й розявленими дверима на чотирьохповерхових товаришів.

Це були касарні Н-ського пішого полку.

Ще вчора тут було повно людей, повно гамірі, життя.

Але вчора ж вийшли вони „туди“ з усім гамузом. Залишились лише вартовий на воротах та сміття, порвані онучі, папір, відошви з старих чобіт, погони, шматки чорного, як земля, і мідного, як та камінюка хліба.

Миши й щури сотнями бігали по всіх будинках і дворищі, пищали, гризли все, що попадалось, стрибали, гралися.

А на третій день мишацій сваволі кінець настав.

Широке дворище заповнилося химерним людом у тих же сірих шинелях. Певно салдані.

Але що то за салдані були?

Каліч, недобитки... бувші колись найкращі сини свого народу.

Іх було дві тисячі... Порожні рукави, дерев'яні милици, перев'язані обличчя...

Поміж цих салданів бігали писарі, чотові, ройові, шось гомоніли, кричали, сперечались, і видно було, що вони нічого певного не знають, куди, як і по скільки розмістити цей каліч, бувших людей.

Голосно й сердито—різко, мов п'явохання батогом, кричав капітан Осетров на човни:

— Сволочі! Мерзота! Порядку нікото-рого! Розбивайте на чоти, мерзота.

Чотові збилися з ніг, не знаючи, кого слухати, як розбивати, куди кого постановити.

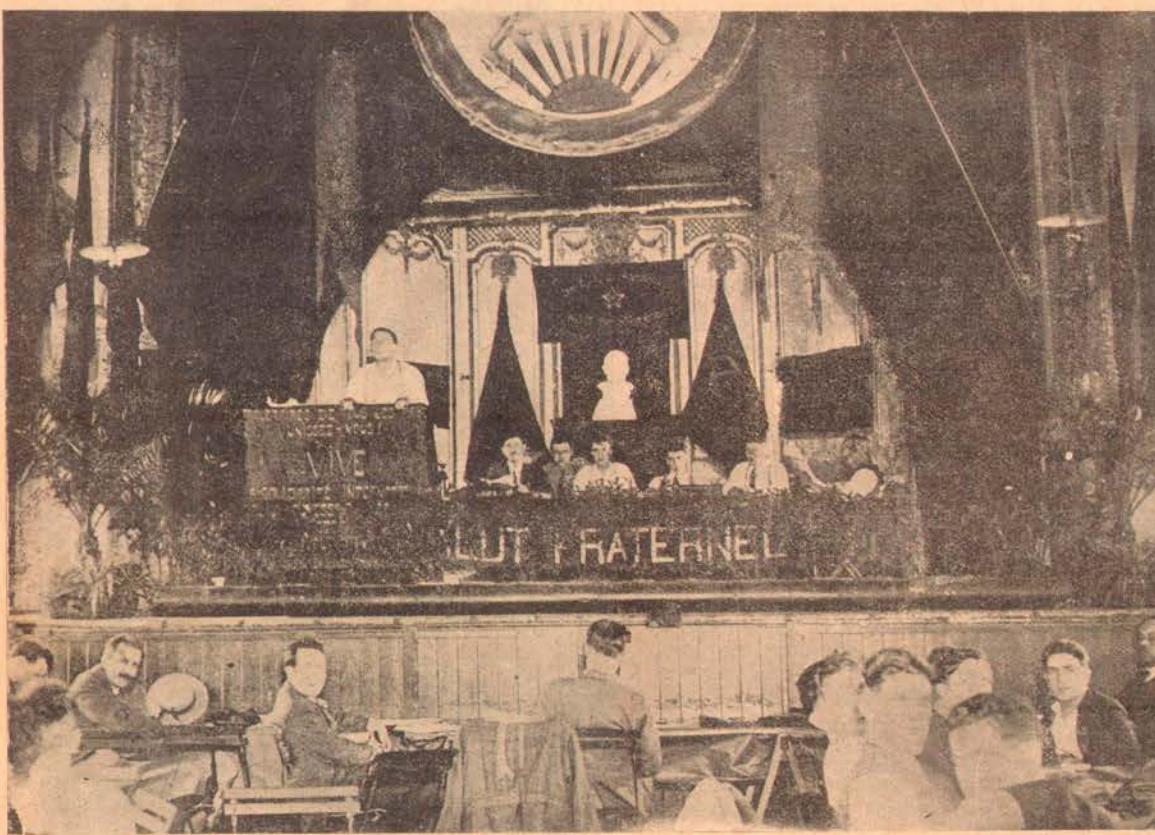
— Сотня шикуйсь! Безногих — перший поверх! Живо!

— Кістка тобі в горло, д'яволе,—прошипів унтер-офіцер, гукаючи безногих в один куток дворища.

Високі й низькі, всі зморині стали безногі лавою перед червоною стіною високої касарні, спіраючись на милици.

— Виходь стол! — гукає унтер.

— Роштай спершу, голово! — почувся смішок.

5-й З'їзд Комсомолу в Парижі. У президії праворуч — Берньє, Бодрю, Татіньон, Теоф, Куртад і Вілат — секр. Паризького району компартії та голова з'їзду. На трибуні — Алуайс.

— Мовчать! Сам знаю. По порядку роши-тайсь!
Те саме діялося по всьому широкому дворищу.
Над вечір галас утих. Безногі—в першому поверсі, безрукі—в другому,
ємні в третьому.

Поставлено було варту на ворота, привезено кухню, і сказано бувшим
людим велике, давно знайоме нашій дійсності, слово:

— Ждіть.

ІІ.

Ждали. День, другий, третій, тиждень.
Ніхто, нічого...

— Коли ж комісія?—питали один одного.
За цей тиждень прибуло ще чоловіка до п'ятсот, але й вони не знали,
коли та комісія буде.

Годували їх—гірше не можна. Спали на тому, що в кого було, а на-
чальство—наче потопилося.

Писарі, що містилися в маленькому будинку, нічого не робили. Вони
гузали, піячили, лежали на столах, і невідомо було навіть їм, для чого вони,
єоди послані.

Хто мав гроши—ще сяк-так перебивався. Але
таких було замало.

Минуло ще з тиждень у чеканні.

Стояла надзвичайна літня спека. Сонце порі-
шило викинути всю жару свою на землю й пекло
їх, що о півдні не можна було вийти в дворище,
зарване од вітров. Хмари мух гули в повітрі. Тяжкі
обставини, не було лазні, білизни. Це зробило своє
міо. Воші не давали жити, незаговіні поразки знов
здарилися, почали гнити. Тисячами воші в'їдалися
в нарзаках, мухи червей навели... Стогони, зойки,
прокляття всім, від царя до писаря, не віщували.

Сціплені зуби, скривлені обличчя, матюки без-
надії...

— Я тікаю! Не можу!—скречоче зубами один...

— А кара?

— Якої ще карі! Якої! Чого вони хочуть від
мен? Смерті?

Скаржитись? Кому? Куди? А через кого, через
їх руки піде скарга?

Де капітан Осетров?

Уночі семеро безногих померло.

Повідомили писарів. Здивовані писарі завору-
шились коло столів, не знаючи що робити.

— Пишіть рапорта. Щоб товаришів поховали,—
порадив їм унтер Шалаєнко, безногий.

— Куди?—з похмілля ніяк не второпають
пісарі.

— Живо!—люто скрикнув Шалаєнко й міцним
жалком грюкнув об стіл.

На його зблідніле обличчя і падавші зненавистю очі страшно було диви-
тись.

— Щоб Осетров завтра тут був!—повелів писарям.

Другого ранку приїхали катафалки і... музика.

Яка іронія, яке глузування,—музика!

Їм, що згинули живими, забуті, покинуті—музика!

— Не треба музики, геть!—загуля каліки.

Поклали мерців на катафалки, схилила голову каліч...

— А там і мені черга,—не в одного промайнула думка.

За рогом вулиці вчулися звуки жалібного маршу.

— Геть музику, геть!—заревли морем бурхливим—Геть! Ламай ворота
наганяй, заверни сюди!—скомандував Шалаєнко і натовп кинувся до воріт
Зімняли варту, вибігли, хто міг, наздогнали.

— Назад, вези назад, геть музику!—обступили солдати катафалки. Назад
у касарні!

Перелякані візники покірно повернули назад із покійниками, а музика
пішла в місто. Тисячний навтоп мешканців уже був тут.

— Геть катафалки. Бери на руки товаришів!—зустрів Шалаєнко процесію
біля воріт.

жанти вітм, від царя до писарі, не відхиляй.
Сціплені зуби, скривлені обличчя, матюки без-
надії...

— Я тікаю! Не можу!—скрізь зубами один...
— А кара?
— Якої ще карі! Якої! Чого вони хочуть від
Смерти?
Скаржитись? Кому? Куди? А через кого, через
рук піде скарга?
Де капітан Осетров?
Уночі семеро безногих померло.
Повідомили писарів. Здивовані писарі завору-
шались коло столів, не знаючи що робити.
Пишіть рапорта. Щоб товаришів поховали,—
відповів Ім унтер Шаласенко, безногий.
— Куди?— в похмілля ніяк не второпають
писарі.
— Живо!—люто скрикнув Шаласенко й міцним
жалком грекнув об стіл.

Мірза-Фруші прем'єр Персії.

Делегація англ. гірників виражається до Америки п'ятьма допомогу amer. гірників. Ліворуч: М. Кента, Кук,
О. Шріс, Е. Вінькісон, Д. Джойнс, Робсон. Угорі—німецькі фронтовики маніфестують проти війни.

Урочисто й радо згодились: забрали товаришів.

— Отам, серед двору копайте яму. Щоб усі бачили, як цар-батюшка піклується за нас! — командував Шалаєнко.

А місто вже давеніло новиною.

Бранці газетчики кричали на все горло:

— Бунт у касарнях, бунт!

А касарня тихо собі журилась та посилала проклятона далекому ворогові: — цареві.

Прилетів Осетров біліший від крейди.

Привітав салдатів, але німе мовчання відповіло йому.

— Чотові, мерзата, сволочі! Хто черговий? Чого рапорту нема? Каналі! заверещав Осетров.

— Бійте його, душогуба, чого ви дивитеся! — почулся десь із навтопу.

Капітан скопився за револьвер.

— Не трошь, паря, лівервер! — суворо промовив худий високий з однією рукою салдат.

— Комісію нам, коли комісія? Шкуродьори прокляті ..

— Христопродавці! — гуло в подвір'ї

— Говори один хто, нічого не розберу, — нарешті озвався капітан Осетров, побачивши, що салдаті від слів до діла не переходятять.

Війшов наперед підпрапорщик, голова над каліччю.

— Геть, не тебе, вернися, блудолозе, лисиця! Нехай Шалаєнко, Шалаєнко! — гукали салдати.

Війшов Шалаєнко.

— Так што, значиться, що нам пагано жити, і обратно ж комісії нема. Щоб нам комісія. Так, братці?

— Так. Як по біблії.

— Ми вже два тижні ждемо, а комісії нікотою нема. Обратно ж і те, що наші товариші помъорли, ми всі годуємо вошай... ось! — Шалаєнко запустив руку в голову, шкрябнув нею і показав капітанові нігти, під якими сіріли й чорніли великі воші.

— Годують пагано... бані нема, білля нема, хвершала нема... рани гниють, черви там усякі... значить куди нам? Тікати до дому чи тут мертві? Так братці?

— Так, додому... Правильно!

— У сурло його, в їдало! — гукали задні.

— Я доложу начальству, — одповів Осетров.

— Щоб завтра, значить, комісія.

— Я скажу! — ~~що~~ не вискочив.

— Ну, каналі!, я вам цього не забуду! — це вже по другому квадраті від касарні подумав Осетров.

III.

А „каналії“ безкінчено раді, що доскочили свого, ожили, заворушили загомоніли. Навіть вибухи сміху вчулися. Переказували на тисячу варіантів розмову Шалаєнка з капітаном.

Шалаєнко став їм за командира.

— Маладця Шалаєнко! Так і лепортую: комісії нема, хвершала нема, воші ..

Ждали комісії. Завтра буде.

Обов'язкове буде.

Побачили ж уже, що далі жити не можна так, як жили. Це ж бачив капітан...

Він „там“ скаже...

„Радість“ надійшла того ж дня.

По обіді (обідали на дворі) вартові на воротах зробили „на караул“.

— Комісія! — голосний шепт покотився з уст в уста.

Увійшов генерал в супроводі чотирьох офіцерів.

Салдати почали тихенько вставати. Вони почули, що тут не комісія пакне.

Генерал почекав, поки встануть всі. Привітав.

Йому відповіли так, що він аж вуха затулив.

— Унтер-офіцер Шалаєнко! — гукнув генерал.

Шалаєнко війшов.

— Ти говорив з капітаном Осетровим?

— Так тощо, я.

Що вам треба?

— Комісію.

— Яку комісію? — не своїм голосом заревів раптом генерал. Я сам знаю, коли вам комісію треба! Хто сміє мені вказувати! Бунтарі, сволочі, ненікора? А Сибір? А каторга? Арештувати його! — звернувся він до своїх офіцерів, так само одрівчасто як і досі говорив.

— Не руш! — шалений шепт полетів із натовпу.

Це слово було таке страшне, таке суворе, що офіцери швиденько одішли геть. Костури знялись у повітря.

— Ти хто такий? — зняківів генерал.

— Я — унтер-офіцер Шалаєнко, бувший салдат, бувша людина, а тепер каліка: я був салдатом... я один син у матері, і того забрали. Я, як син бачите, воював... — гірко посміхнувся — і невдачно... ніг нема. А подивівши на себе... все новеньке, чистеньке, гарненькє. Володимир без мечів і башт висіє, темляк чорний, значить ви не були там, де ми всі (він обігнув рукою товаришів) страждали, не гнили так, як ми. Ви сиділи тут, ви піччини

АФРИКАНСЬКІ ГЛІНЯНІ ПАЛАЦИ

ЗА ПРИБЕРЕЖЖЯМ Нігері, в широкім степу, лежить Капо, одне з великих міст Африки, що було колись

в цім місті кидаються у вічі величезні будинки, дуже показні, противно вбогим халупам прибережної людності.

Щоб нам комісія. Так, братці?

— Так. Як по біблії.

— Ми вже два тижні ждемо, а комісії нікоторої нема. Обратно ж і те, що наші товариши пом'яюли, ми всі годуємо воші... ось! — Шалаєнко запустив руку в голову, шкрябнув нею і показав капітанові нігти, під якими сіріли й чорніли велики воші.

— Годують пагано... бані нема, білля нема, хвершала нема... рани гниють, черви там усякі... значить куди нам? Тікати до дому чи тут мерти? Так братці?

— Так, додому... Правильно!

— У сурло його, в їдало!.. — гукали задні.

— Я доложу начальству, — одновів Осетров.

— Щоб завтра, значить, комісія.

— Я скажу, — і ~~що~~ вискочив.

— Ну, каналії, я вам цього не забуду! — це вже по другому кварталі від касарні подумав Осетров.

Що вам треба:

— Комісію.

— Яку комісію? — не своїм голосом заревів раптом генерал. Я сам коли вам комісію треба! Хто сміє мені вказувати! Бунтарі, сволочі, кора? А Сибір? А каторга? Арештувати його! — звернувшись він до своїх десерів, так само одривчасто як і досі говорив.

— Не руш! — шалений шепт полетів із натовпу.

Це слово було таке страшне, таке сувере, що офіцери швиденько вішли геть. Костури знялися у повітря.

— Ти хто такий? — зніяковів генерал.

— Я — унтер-офіцер Шалаєнко, бувший солдат, бувша людина, а тепер каліка: — я був солдатом... я один син у матері, і того забрали. Я, як бачите, воював... — гірко посміхнувшись — і невдачно... ніг нема. А подивітесь на себе... все новеньке, чистенькі, гарненькі. Володимир без мечі і пістолета висить, темляк чорний, значить ви не були там, де ми всі (він обігнув рукою товаришів) страждали, не гнили так, як ми. Ви сиділи тут, ви піллю

АФРИКАНСЬКІ ГЛІНЯНІ ПАЛАЦІ

ЗА ПРИБЕРЕЖЖЯМ Нігері, в широкім степу, лежить Капо, одно з великих міст Африки, що було колись центром всього торгу південного Судану.

В цім місті кидаються у вічі величезні будинки, дуже показні, противно вбогим халупам прибережної людності.

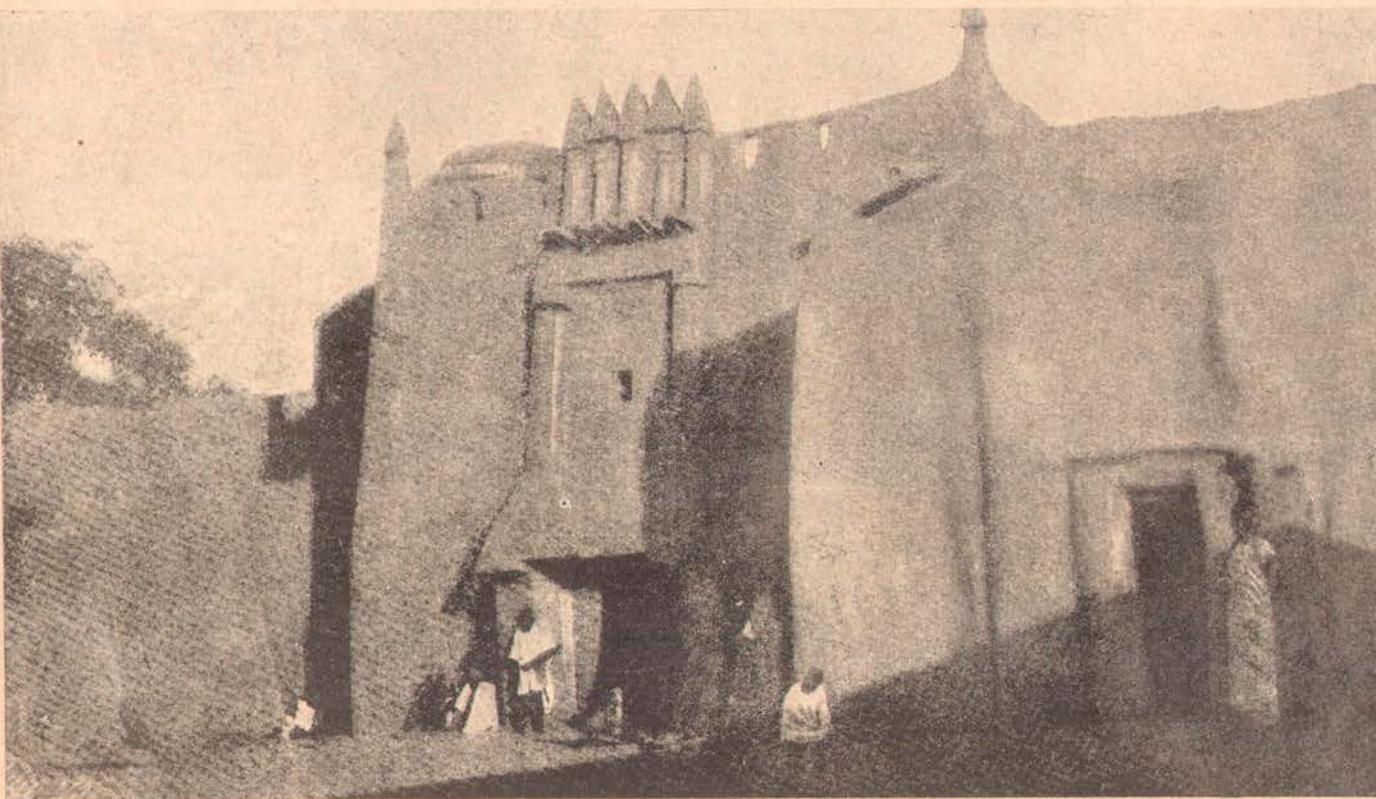
Але наблизившись до цих великих будинків, ви бачите, що вони, як і на неп'які муринські халупки, збудовані із звичайної глини.

Далі на північ від Капо лежить місто Іепа, будівля якого — гордість Африки.

Колись в глибині Африки існували могутні держави, королі та князі яких живли в роскішних палацах, будованих з глини.

Багато з цих палаців поруйновано, міст понищено під час війн, і тільки Іепа збереглася в усій своїй красі до наших часів.

Жіночтво Іепи — аче ж славне, як будівлі.

Велика глинняна фортеця в місті Іепі на Нігері

Ланли, гроши крали, обдерали з нас останній копійку! Не ми сволочі, а ви! Не ми мерзавці—а ви. Хто вам дав право знущатися? Ваши погони? Але що пагони ми зараз оді́рвемо! Я—каліч... в мене черва в ранах! Ви це розумієте? Мене, живу людину, їдять черви...—пошепки закінчив Шалаєнко.

Генерал не вірив своїм вухам. Йому, перед яким уся військова округа третміла, сказано було такі нахабні слова! І хто, хто сказав? Салдат, Шалаєнка одиничка, шматочок людини!

І дивне діло: генерал не зупинив його, не вбив!

— Комісія буде коли я звелю,—одрубав нарешті генерал, почувши, що парканом рота салдат твердо ступає втихомирювати бунтарів.

Сталося щось дивне. В один мент підлетила милиця Шалаєнкова й горілим гвіздком, що стерчав на кінці, глибоко розідрав генералові щоку, від вія до бороди.

Генерал упав. Його підхопили. Коли б не рота, що стояла біля воріт генерала б розірвали.

— Тепер тікай, тікай зараз—порадили Шалаєнкові товариші і не пошилися.

Шалаєнко втік через вікно, поки рота ставала на варту довкола вінчанині.

Не знайшли Шалаєнка.

IV.

Той Шалаєнко—це я.

І ось тепер, згадаючи цей випадок, я не можу відірвати погляду від рубця на щоці старця.

— Подайте, Христа-ради, немічному каліці—вклоняється старець кожному.

— Невже це він?

Я починав упевнятись, що це він. Злорадство охопило мене й трусило, мов електричний струмінь.

Він. О, коли б це був він?

І ось... одного разу... він сидів коло церкви на пішоході... Старенька бібуся йдучи з базарю хотіла перехреститися. Пляшку з олією перекладала правою рукою в ліву, та старечі руки не втримали.

Упала пляшка на пішоход, розбилася.

А він... (о невже він, яка радість!) швиденько витяг із кошика бублик, зломив його, почав умочати в олію на пішоході й жадібно їсти.

Мене трясла радісна лихоманка...

Їж, їж!.. аж трусився я, давлючись радістю.

— Їжте, ваше превосходительство...

Я не витримав далі...

Говорять, що жіноча посмішка рятувала місто під час багатьох війн.

Чи правда цьому, сказати ми не можемо, але місто,

Нечувана ніколи радість охопила мене, в грудях клекотіла вона, як у вулкановій безодні...

Я вивернув йому в шапку свої мідяки.

Певно лице мое страшним було, то й сам учинок мій перелякав його: він одхитнувся й зблід.

— Це я вам... у мене є... кушайте на здоров'ячко.

І... о, радість помсти!

Він схопив мою руку й нахилився до неї, щоб поцілувати.

Я вирвав... бридко мені стало чи радість душила.

Не треба, ваше превосходительство,— прошепів я, а радість колотила мене, підкідала.

Диким, страшно-переляканим поглядом кинув на мене.

Не пізнади?

А рубець, рубець, пам'ятаєте милицю?..

О, я бачив, що він ізгадав.

Мов загнаний вовк бігав генерал очима, безпорадний, смішний, жалю гідний...

У мене голова закрутилася од радості..,

... Очнував там же, під огорожею.

Світало...

Більше я його не бачив.

СЕРПЕНЬ

Останні дні, мов з криги визерунки

На теплому трояндovому тлі...

Руда земля. Зелений вітер струнко

Підводиться від неба до землі.

І простий шлях. Праворуч та ліворуч

Гадюка вбита—помилкова путь.

І певний час іде зі мною поруч,

— То дні мої, то наші дні ростуть.

М. Доленко.

СЕРПЕНЬ

— Невже це він?

Я починав упевнитись, що це він. Злорадство охопило мене й трусило, мов електричний струмінь.

Він. О, коли б це був він?

І ось... одного разу... він сидів коло церкви на пішоході... Старенька була йдучи з базарю хотіла перехреститися. Пляшку з олією перекладала правої руки в ліву, та старечі руки не втримали.

Упала пляшка на пішоход, розбилась.

А він... (о невже він, яка радість!) швиденько витяг із кошика бублик замінив його, почав умочати в олію на пішоході й жадібно їсти.

Мене трясла радісна лихоманка...

Іж, іж!.. аж трусився я, давлючись радістю.

Іжте, ваше превосходительство...

Я не витримав далі...

Останні дні, мов з криги визерунки

На теплому трояндovому тлі...

Руда земля. Зелений вітер струнко

Підводиться від неба до землі.

І простий шлях. Праворуч та ліворуч

Гадюка вбита — помилкова путь.

І певний час іде зі мною поруч,

— То дні мої, то наші дні ростуть.

М. Доленко.

Говорять, що жіноча посмішка рятувала місто під час багатьох війн.

Чи правда цьому, сказати ми не можемо, але місто, заневне, боронили болота ріки Нігера, що оточують місто.

В 1893 році Ієпу зайняло французьке, військо але, на жаль, не зруйнувало.

І в німецьких колоніях, надто в Камеруні, є теж роскішні глиняні будівлі.

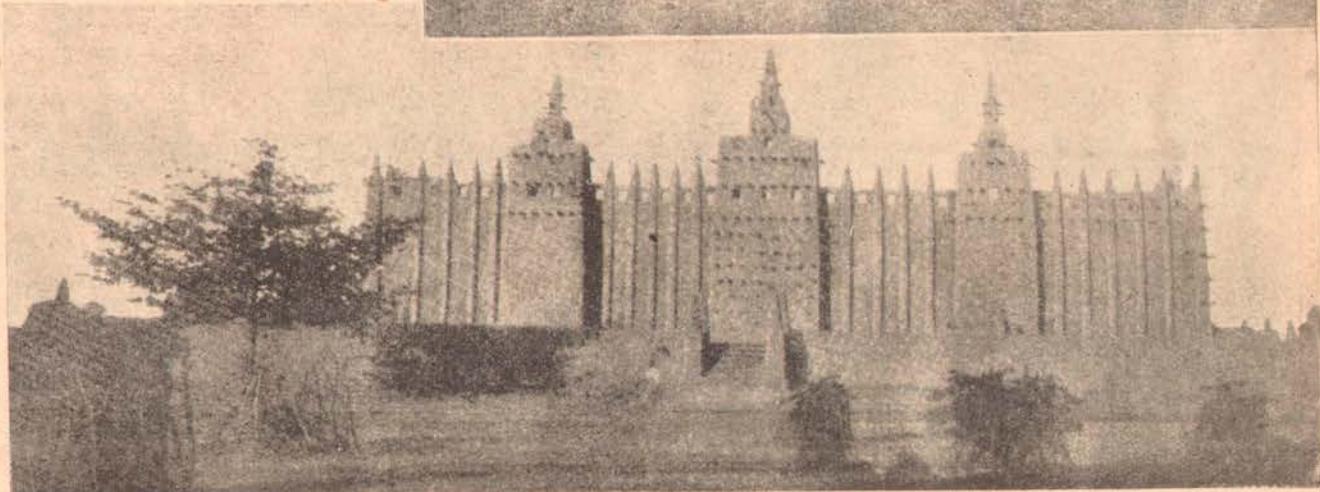
В північному Того є своєрідні глиняні фортеці, такожні Тамберма, в яких кожен голова сем'ї жив із своєю сем'єю.

В льювах були хліви для худоби, а в першім і наступних поверхах жили люди.

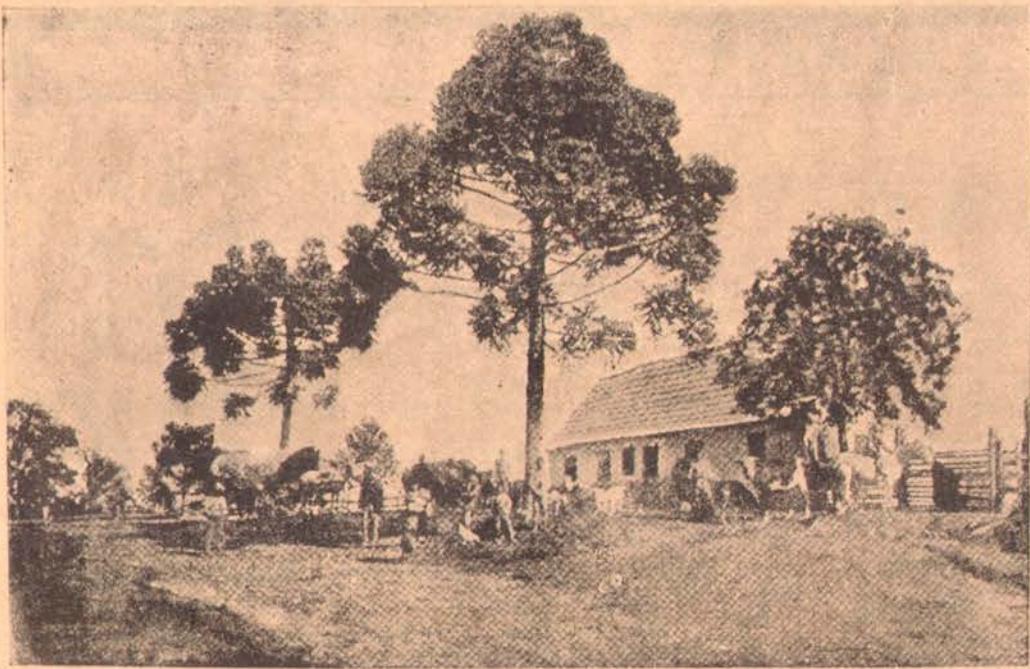
Маленькі глиняні фортеці цілком захищали мешканців від ворів і списів, що не могли пробити товстих глиняних стін.

Такі глиняні стіни боронили й великий місто Судану, поки в Африці не з'явилися британці.

Коли розваляться такі африканські глиняні будівлі, їх вже не відбудує.

Глиняні африканські палаці

В ДАЛЕКИХ КРАЯХ

Нарис Ф. С. і К. А.

АРГЕНТИНА—країна, що на своїх просторах легко може вмістити половину Європи. Однак, кількість її населення сягає всього лише до 9-ти міліонів, та ще й з того більш 5-ти міліонів живе по містах. А ростиючись широченою та довжелезнною смугою, майже від рівника й до південного полюса, вона має найдивовижніше у світі південня, бо в той час, коли в одній смузі „тріщать“ 60-ти ступневі морози, то у другій „печуть“ справжні тропіальні спеки.

Зрозуміло, що в таких умовах південня, господарче життя також не однакове, через що саме в одній частині Аргентини можна стінути хліборобів, що обробляють землю так, як її обробляли тисячу літ тому на Україні, а в другій—можна натрапити на таких фармерів, що давно уже користуються найдосконалішим сільсько-господарським знаряддям. Є також ще й такі випадки, що один який—будь фармер мав стільки землі, як ціла Полтавщина, і це в нас могло бути лише за давніх часів князівського панування.

Завдяки такому несріноваженному підсунню, бувають такі частини земель, що цілком неврожайні. Але, проте, це не перешкоджає її свою збіжжя, овочі та худобу збувати на всіх світових ринках.

Найбільш корисні тут: кукуруза, пшениця, ріж, ячмінь, цукрова тростина, кава, чай, померанчі, банани та бавовна, хоча (всеж-таки) найголовнішу користь дає фармерам випасання худоби. Де-які фармери, маючи де кілька тисяч десятин землі, обгороджують її міцним кільчастим дротом і зганяють туди декілька тисяч худоби, де живе й росплоджується так, що іноді навіть сам фармер не знає, скільке саме він її має.

Природа Аргентини, як і південня, дивовижні. Більшість її просторів, коли не вкрито буйною рослинністю пролісів, то лежать безмежними преріями, що в них не йде ні одна нога не ступала. Вілпогіллю понорілі—зві-

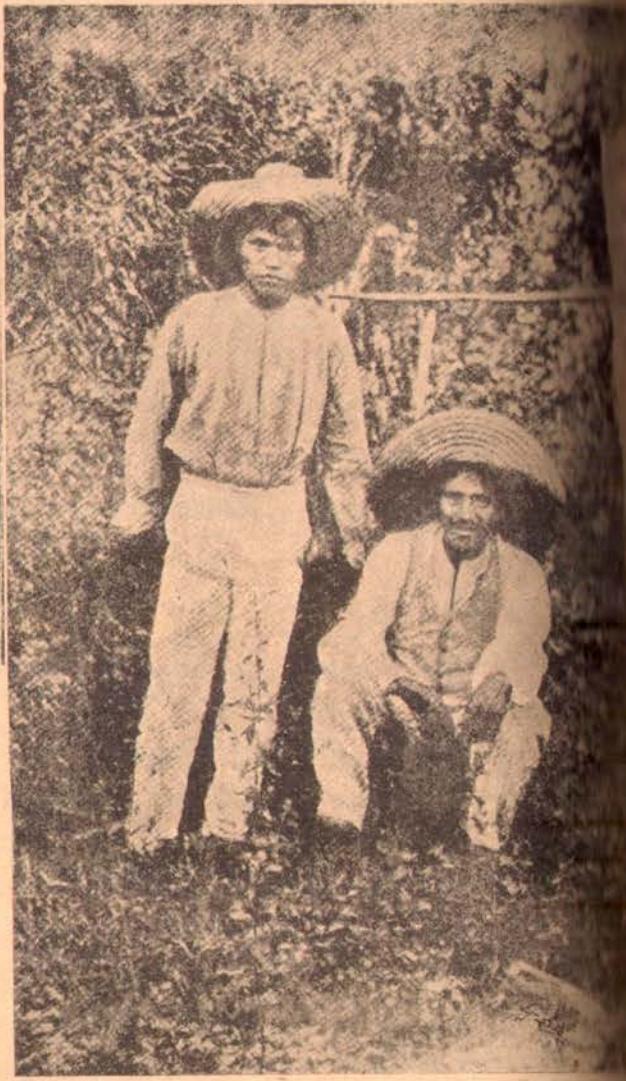
то вчути ся тут. Через це саме говорить щось спеціально про „тип аргентинца“ не доводиться, бо цей тип є такою „відбиткою“ всіх звичаїв, характерів та світоглядів, що годі розібратися в ньому.

Історія Аргентини така, що тут колись господарювали південно-американські езуїти, що намагалися створити свою державу, але в 1532 р., еспанці вигнали їх і запровадили свою місію звичаїв, як у підлеглій колонії. Ці звичаї лишалися й досі, хоч Аргентина давнин-давно стала незалежною республікою.

Суспільне життя Аргентини можна зхарактеризувати одною лише аргентинською прімовкою:

„В Аргентині птахи—без співу, квіти—без паху, жінки—без сорочковів—без чести“.

Інакше це значить, що з морального боку аргентинці стоять дуже пізно, а саме: об萦ощати спільно з аргентинцем тоєоворітні сповіді—бути з

Аргентинські індіяни. Ліворуч—оселя українського походу в Аргентині

АРГЕНТИНА—країна, що на своїх просторах легко може вмістити половину Європи. Однак, кількість її населення сягає всього лише до 9-ти міліонів, та ще й з того більш 5-ти міліонів живе по містах. А ростягуючись широчезною та довжеленою смугою, майже від рівника й до південного полюса, вона має найдивовижніше у світі південної, бо в той час, коли в одній смузі „тріщать“ 60-ти ступневі морози, то у другій „печуть“ справжні тропіальні спеки.

Зрозуміло, що в таких умовах південної, господарче життя також не однакове, через що саме в одній частині Аргентини можна стінути хліборобів, що обробляють землю так, як її обробляли тисячу літ тому на Україні, а в другій—можна натрапити на таких фармерів, що давно уже користуються найдосконалішим сільсько-господарським знаряддям. Є також ще й такі випадки, що один який—будь фармер має стільки землі, як ціла Полтавщина, що в неї могло бути лише за давніх часів князівського панування.

Завдяки такому незарівноваженному південної, бувають такі частини земель, що цілком неврожайні. Але, проте, це не перешкоджає її свое збіжжя, овочі та худобу збувати на всіх світових ринках.

Найбільш корисні тут: кукурудза, пшениця, ріж, ячмінь, цукрова тростина, кава, чай, померанчи, банани та бавовна, хоча (всеж-таки) найголовнішу користь дає фармерам випасання худоби. Де-які фармери, маючи де кілька тисяч десятин землі, обгороджують її міцним кільчастим дротом і зганяють туди декілька тисяч худоби, де живе її росплоджується так, що іноді навіть сам фармер не знає, скільке само він її має.

Природа Аргентини, як і південної, дивовижні. Більшість її просторів, коли не вкрито буйною рослинністю пролісів, то лежать безмежними преріями, що в них ще людська нога не ступала. Відповідно природі—звіринний світ. Починаючи від 15-ти метрових гадів та мавп і кінчаючи ведмедями та зовками. Помимо цього всеого, аргентинська земля багата ще й мінеральними покладами, що й досі ще лежать непорушними скарбами.

Населення Аргентини таке, що не розібрати, де хінець, а де наш „землячок“ галичанин, бо все воно складається з різних індіанських племен та європейських народів, головно—іспанців, що вже протягом цілих віків

спеціально про „тип аргентинца“ не доводиться, бо цей тип є такою „відбиткою“ всяких звичаїв, характерів та світоглядів, що годі розібратися в ньому.

Історія Аргентини.

така, що тут колись гос-

подарювали південно американські езуїти, що намагалися створити свою державу, але в 1532 р., іспанці вигнали їх і запровадили свою мову звичай, як у підлеглій колонії. Ці звичаї лишилися й досі, хоч Аргентина вже давнім-давно стала незалежною республікою.

Сучасне життя Аргентини можна характеризувати одною лише аргентинською промовою:

„В Аргентині птахи—без співу, квіти—без паху, жінки—без сорочок, чоловики—без честі“.

Інакше це значить, що з морального боку аргентинці стоять дуже інші а саме: розпочати спільно з аргентинцем торговельну справу—бути в товарами поза плечима; довіритися з якоюсь таємницею—бути зрадженим; вчинити гропі—дати „на вічне віддання“, а що до аргентинських жінок, то вистарчить сказати, що нема такого міста у світі, щоби свою роспушність могло зрівнятися з аргентинською столицею—Буеносом Айресом, що є іншим, провіднішим широку торговлю та званням „живим товаром“...

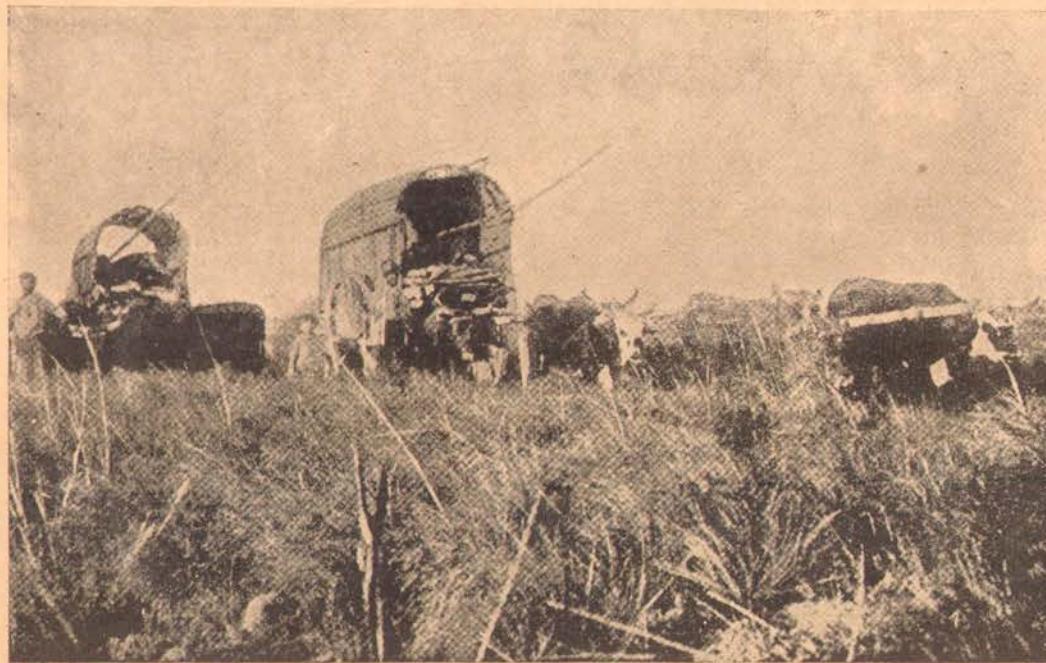
Однак, сказати щось про це аргентинцеві не можна, бо, помимо цього, кожний аргентинець вважає себе за „справжнім католиком“ і зразу ж хапається за ножа..

І ото в такій країні й серед таких людей знайдеться собі притулок багато наших „землячків“, переважно галицьких селян, що в часи найбільшої біди ішшли світ за очі шукати тієї казкової „країсої долі“...

Найбільше виходило їх туди за намовою агентства корабельної лінії Missler et C°, що 30 літ тому привадила в Галичині свою шкадливу діяльність. Всіх їх тоді ті агенти, як самі хотіли. Напакувавши у спеціальні кабіни, як оселедців у бочку, так над ними звуждалося, що багато з них загинуло ще в дорозі, а ті, що приїхали, замісць обіцянних „золотих гір“, знайшли одну лише ніужд жахливу.

Спочатку їх отаборили у провінції Місіонес, а колись порядкували згадані вже американські езуїти. Південної тут таке важке, що його могли витримати хіба-що одні лише привезені до нього індіани. Крім спеки, тут часто бувають великі зливи та повіні, після чого протягом довгих місяців нема ні росинки, не то-що—дощу. Наслідком цього розводиться сюда уздивливих комах та безліч отруйливих гадюк. Це є усе, що тут знайшли галицькі селяни.

Ще до їх приїзду, аргентинський уряд намагався оживити цю провінцію тим, що садовив тут різні колоністів з інших народностей, але всі вони швидко повтікали. Не втікли одні лише „землячки“. Будучи „виховані“ польськими панами у Галичині, вони „успішно“ замінили собою колишніх езуїтських рабів індіанів і засіли на тій землі, як ті жебраки при бійцій дорозі. Роспочалася неймовірно важка боротьба з природою, а тут ще й посуха, комахи, гадюки, голод...

Подорож через аргентинську прерію

Аргентинські індіяни. Ліворуч—оселя українського козацтва в Аргентині

Половина загинула, але друга половина таки пішла й помалу загосподарювала. Побудували «халупки», прибрали трохи худоби, стали орати землю й помаленьку розживатися.

Коли ж ці бідолахи розжилися настільки, що вже привляли собі „кароси“ (великі двохколесні вози) та хліборобством стали постачати аргентинським цим перші транспорти свого рижу та чаю, тоді нині потяглися з рідного краю ще й їхні родичі з найомі й, таким чином, на 400 кілометровому корі пустельних прерій виросла низка колоній — Толес, Туна, Бомплянд, Азара-Трес-Кайонес, Санта Серро Кара, до є найбільшими українськими селищами у цій дивовижній країні.

Загальна кількість українських колоністів досягає до 10.000 осіб, але з кожним роком ця цифра зменшується в наслідок швидкої денационалізації, що провадять еспанці.

Українські попи, що приїхали сюди з легкою рукою церкви (польського графа Андрія Шептицького), замісць якої буде громадсько-організаційної, взялися за будову церков та каплиць і, не зважаючи на народні злідні, вже встигли побудувати церков.

Колоністична маса, відірвавшись від свого краю, знала, що з собою робити й лише протягом останніх років знайшлися такі одиниці, що наперекір збудували де-кілька школ, заснували споживче кооперативне товариство й утворили драмгурток, що юношам масу жити трохи іншим життям, ніж що „проповідували“ попи.

Рубають праліс — проблять поле

НАШІ ФУТБОЛІСТИ ЗА КОРДОНОМ

НАШІ ФУТБОЛІСТИ ЗА КОРДОНОМ

Матч СРСР — Дрезден (Німеччина)

наших футболістів (стоять) разом з німецькими (сидять)

з Німеччини повернулась збірна футбольна команда СРСР, куди увійшли і кращі футболісти України. Всього за кордоном збірна СРСР мала 9 матчів з загальним рахунком 84 на 10 на нашу користь

МІСТО ПО

„Там есть город по-
лотняний”.
(Червоно-армійська
пісня)

ШЕЛЕСТЮЧИ опалим
червоно-жовтим листям, тихо ступає по лісових дорогах, по жовтій стерні осінь. Стоять прозорі дні, в які гостріш почувається вімірання природи, дуже—міцний дух осіннього таїння.

Дні ще жаркі по-літньом у, але вечорами пробирає роса і густий туман над пустинними нивами. Вночі цупне від холоду земля, а рано вранці аж дзвенять терармійські чоботи, міряючи сумні осінні поля, що наїхалися колькою стернєю.

Табори Харківської тердивізії здаються білими селищами з карт на жовтій скатертині Чутгувських рівнин.

Полотняне місто... Два місяці буде воно житлом технічним частинам тердивізії й місяць—піхотним.

Тердивізія прийняла до своїх лав цвіт міської й сільської молоді. Неаграбні нововодолазькі хлопці з широкими підечима, чорні від копоті фабричних димарів молоді робітники паровозники з м'язами молотобойців футбольістів, вузькогруда й худосочна службова інтелігенція...

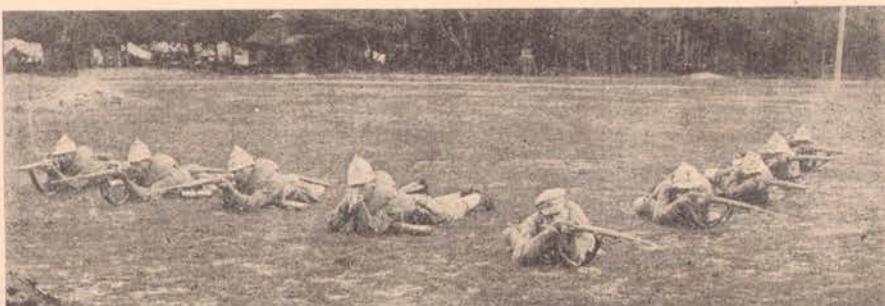
Сіра скакена шинеля, червоноармійське вбраниння, одинакові здорові й прості умови таборового життя—швидко підстрижуть терармійців під один гребінь. Але поки що зітхає керправами під вагою дванадцятифунтової рушниці, поки що болить голова червонолицькому сільському гармоністові від премуздости поділіттідини.

Ча... Таборове життя чёрвонит обличчя атомного відповідального робітника, прочищає повороткий мозок терармійця з глухого сса.

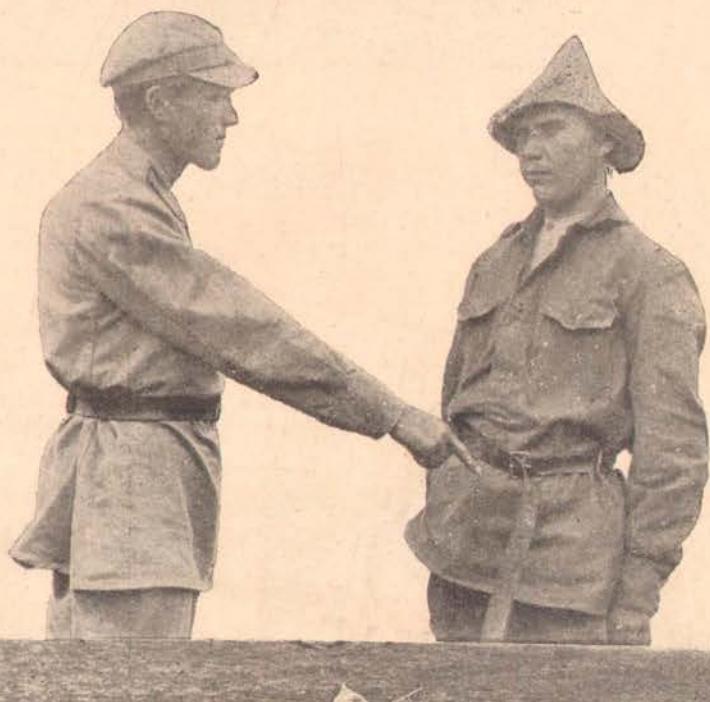
* * *

Ще зоря не встигла скинути голубої хустки пітми із лісу, що за таборами, ще тільки порожевили на обрію пухнаті хмарки, а в наметах вже прокидався життя.

— Уставай!—гукає дневальний. І в тм'я-ному світлі намету встають терармійці, біжать, оголивши торс, до рукомойників, щоб віддати тіло, що здрігався від досвітнього холода і власті холодної волі, що

Тактичні вправи.

А далі—полігодина, і науці кінець.

Після зайняття ленінські намети повні терармійців і командирів. Читають, грають в шашки, розмовляють на політичні теми.

О восьмій годині провірка.

Вечорами розходяться терармійці—хто в гості до земляка, що у іншу частину, хто—до кіна, хто—на виставу, де грають свої тані.

Досвідчених артистів тут немає, але сумлінному відношенню до ви, знанню ролів—можуть позаважати професіонали.

Так проходить табірозвідка одноманітно, але продуктивно.

Зрідка муштра скрашуються ленім зайняттям—стрілянням в

Тут, на полігоні, перемагає влучнім стрілянням рота з ротою, лець із стрільцем.

У неділю до терармійців приїжджають діти, родичі.

Тоді на моріжку, коло яків п'ють чай, оповідають новини...

Молоді жінки трішки соромнишком, з цікавістю поглядають своїх смагливих бравих тер'армійців.

...В глубині очей, непомітні дісні блимають вогнихи...

За два тижні—не пізнати. Десять дівся блідий колір обличку, пружні м'язи виграють рельєфні

Здорове, тер'армійське життя!

Міне місяць—два в умовах рівного життя і, може, за канцелярськими папками ще зітхнемо смішними і веселими й байдорінні

ЛОТНЯНЕ

Всього місяць вчаться армії, але вчаться дуже погану військову підготовку стають вони тут.

Коли сонце простягає розаліці—проміння над муштаром вже йде во-всю.

До обіду приходять війці в томлені, зголодні, чому апетитові їх можна позадрти.

А там—знову муштра, стка гвинтовок, старана, лінна.

бова інтелігенція...

Сіра скачена шинеля, червоноармійське вбрания, одинакові здорові й прості умови таборового життя—швидко підстрижуть терармійців під один гребінь. Але поки що зітхав керсправами під вагою дванадцятифунтової рушниці, поки що болить голова червонолицему сільському гармоністові від премурогости політтодини.

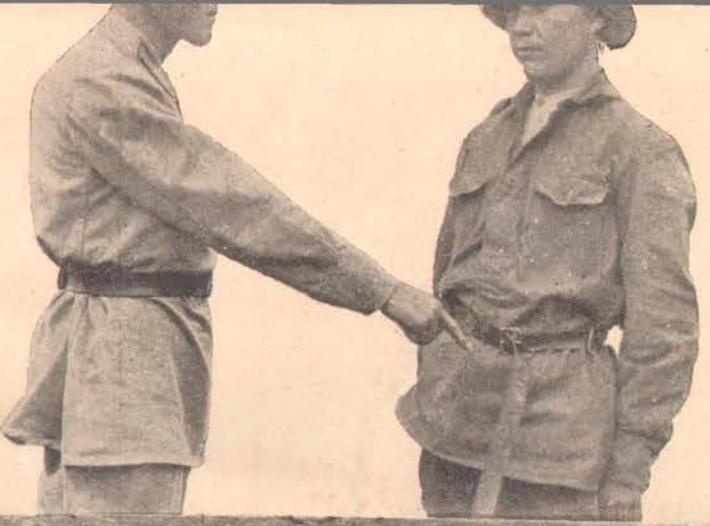
Ча... Таборове життя червонить обличчя втомленого відповідального робітника, прочищає повороткий мозок терармійця з глухого сса.

* * *

Ще зоря не встигла скинути голубої хустки пітми із лісу, що за таборами, ще тільки порожевіли на обрію пухнаті хмарки, а в наметах вже прокидався життя. І в тм'я-

— Уставай!—гукає днівальний. І в тм'я-ному світлі намету встають терармійці, біжать, оголивши торс, до рукоюйників, щоб віддати тіло, що здрігається від досвітнього холоду, у власть холодної води, що байдорить те тіло.

Одягання, прибирання, пиття чаю забирають небагато часу. Усі підтягнуті, чепурно вдягнені. Нечепурним лихо!—хоч і молодий командир, а не пропустить недбало підперезаного поясу, не застебнутої гімнастюрки!

У неділю до тер'армійців приїдає жінки, діти, родичі.

Угорі—догана за недбалство. Нижче: тактичні вправи—ждуть ворога.

леним зайняттям—стрілянням.

Тут, на полігоні, перемагає влучний стрілянні рота з рогом, ледаць із стрільцем.

У неділю до терармійців приїдуть жінки, діти, родичі!

Тоді на моріжку, коло

п'ють чай, оповідають новини.

Молоді жінки трішки соринишком, з цікавістю поглядають своїх смагливих бравих тер'армійців.

...В глубині очей, непомінні діні блимають вогники...

За два тижні—не пізнати пружні м'язи виграють рельєфи.

Здорове, тер'армійське життя!

Мине місяць—два в умовах рового життя і, може, за канцелярським столом, ще зітхнемо смущені веселими й байдорими розими днями.

Так помалу, але і впірто, готув Червона армія бойців до майбутніх, будуть, боїв.

Ю. Мор

“ЕРОІ” З ПЕРЕДМІСТЯ

Права 10-тюх хуліганів у Харківськім Суді.

ВЕЧОРАМИ, коли засвітиться білувате світло коло дверей кінів і інших клубів, коли в розчинені двері чути зазивну мелодію хрипкої хіпіки, коли висипають після роботи на вулицю юрби робітників,— вийти на вулицю й „кльошики“— з робітничої молоді. Це здебільшого бувалі хлопці, викинуті з клубів, міських і громадських організацій, що шукають виходу своїй буйні

широких „кльошах“, хвацьки зсунути бакір кепках, обходять вони, вихідними ногами, людні місця, вилають злишому переходжого, займуть жінку, нападається на дорозі...

Болі для сміливості вип'ють „кльошики“,— держись тоді передмістя, дівчино, стережися ножа, робітниче! Хулігани нікому не дають проходу... Ми—ребята йожики!

нас гострі ножики!...

„Ребята“ не тільки бешкетують. Їхні бешкети часто переходять у найниші злочини: вбивства, гвалтування, поножовщину.

Сидять оборонці—ліворуч—Рохлін, Грінфельд, Коніков. Стоять—обвинувачені—праворуч—ватажок Шульгін.

Було, звичайно, на суді й міщенство, що цікавилося в цім процесі брудною суттю його. Воно голосно розмовляло під дверима, жалібно слідило за обвинуваченими, витягаючи голови й злавячи на лаві, щоб краще побачити їх.

* * *

Ось на лаві підсудних сидить, похнюпившись, зрідка кидаючи погляд на публіку, ініціатор „розваги“—Шульгін. Це високий парубок років 20, з вузькими очима і ротом, як у щуки, з золотими зубами і недбало відкинутим назад коміром сорочки—„пупсика“.

Відповідає він повом, хитаючись з боку на бік, засунувши руки в кишені, намагаючись прикрити нахабство, що так і б'є у вічі, чемними відповідями судові.

Коло цього й за ним, змішані від невиданої обстанови і ворожого відношення публіки, решта дев'ятеро. Ось 17-тилітній Іванов, що був у Шульгіна за ад'ютанта, жовтоджубий хлопчик, з товстими, як в дитини, щоками; далі—Кузьмін з рум'яним дівчачим обличчям і круглими наївними очима. Ось похилив на бар'єр біляв, як льон, голову 18-тилітній Волков. Далі хмуриться інвалід Харлов, на обличчя якого хвороба поклада скорбні риси і на якому то одухотворила його.

Три дні тягнеться судовий процес. І за три дні перед судом пройшли не тільки подробиці злочину, але й—це, може, найменше—побут передмістянської молоді.

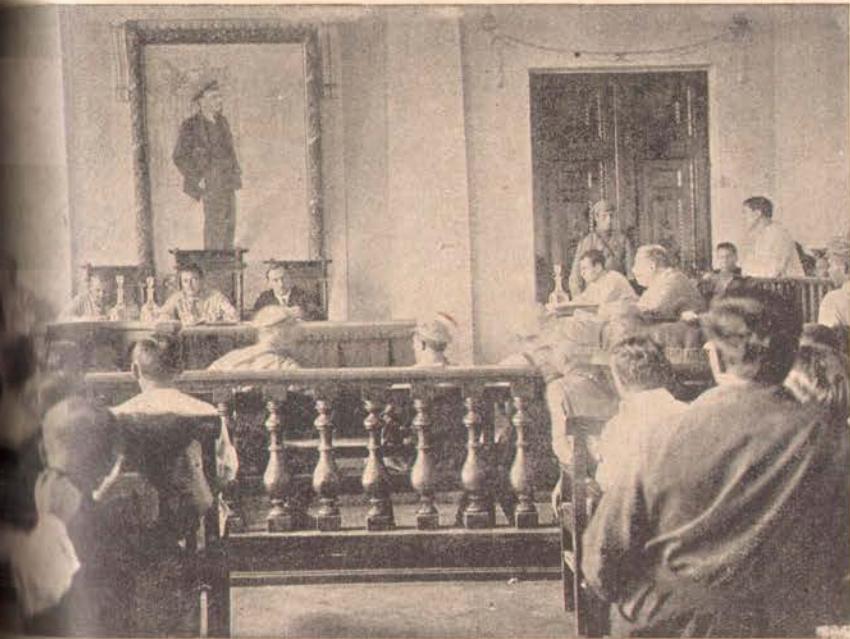
Перше—про самий злочин і про злочинці...

Захриплий Шульгін два дні під ряд намагався впевнити суд, що він—жертва обмови. Що потерпіла—„не потерпіла“, а віддавалася йому з кохання. Що пустиря, куди він привів жінку, з якою згодину перед тим познайомився в клубі „Молодий більшовик“, обрано як самотнє місце, зручне для коханої розмови.

Як попали на пустир товариші, він не знає і не винний тому, що вони гвалтували. Він не міг боротися з дев'ятеро.

Але ці товариші, як один, говорять, що задумано це було заздалегідь, що Шульгін привів дівчину для них і що згвалтували

Склад суду. Голова—**Мартиненко**, нар. засідателі—**Моргунов і Сабе**.

ному—тихо на порожніх вулицях і кривих завулках. Тиша ця насторонече притаїється по хатах люде, бояться на призьбі посидіти, в гості зайти.

Людянство—велике зло робітничого передмістя, що руйнує тихий побут, іншій лад.

Інші казайка, що боїться ввечорі вийти до сусідки спілтками висн, бурчить: „тюрми на їх немає!“—то робітники в сотнях іншій вимагають од влади рішучої боротьби із розвитком цього.

І чому столиця України взяла на себе почин,—окрім громадянськів боротьби, судовими заходами, на показових процесах, які це грізне явище.

* * *

Після десяткох, що розбиралася показовим порядком, свого часу не тільки Харків.

Другою хуліганів, під проводом відомого на Зайківці молодця, раз судився за згвалтування, Шульгіна, „Жорки Золотозубого“, продражнили, затягли на пустир 20-тилітню домашню робітницю приїхала з глухого села Полтавщини на заробітки. Тут її, якому з „роскошами“ столичного життя, побили і, коли з переносила, по черзі згвалтували.

Важко писати про подробиці цього страшеннего знищання над

Для прикладу згадаємо тільки, що серед згвалтівників був іншій, якому товариші помогли згвалтувати непритомну жертву.

Про цей злочин, вчинений 18-го липня ц. р., проведено

і 28-го серпня десятеро хуліганів стали перед Харківським

її велика юрба стояла під дверима судової залі; три лін-

інної і пішої міліції насилу піддержували лад коло дверей суду.

Суспільність репрезентували на суді сотні робітників і ро-

ченінні співробітники газет, громадський обвинувачувальник—спів-

редактор газети „Комсомольська Правда“, два прокурори і три оборонці.

відкинутим назад коміром сорочки—„пупсика“.

Відповідає він поволі, хитаючись з боку на бік, засунувши руки в кишені, намагаючись прикрити нахабство, що так і б'є у вічі, чेमними відповідями судові.

Коло нього й за ним, змішані від невиданої обстанови і ворожого відношення публіки, решта дев'ятеро. Ось 17-тилітній Іванов, що був у Шульгіна за ад'ютанта, жовтодзюбий хлопчик, з товстими, як в дитині, щоками; далі—Кузьмін з рум'яним діваччим обличчям і круглими наївними очима. Ось похилив на бар'єр біляв, як льон, голову 18-тилітній Волков. Далі хмуриється інвалід Хабаров, на обличчя якого хвороба поклала скорбні риси і наїв, якби то одухотворила його.

Три дні тягнеться судовий процес. І за три дні перед судом пройшли не тільки подробиці злочину, але й—це, може, найважливіше—побут передмістянської молоді.

Перше—про самий злочин і про злочинців...

Захриплий Шульгін два дні під ряд намагався впевнити суд, що він—жертва обмови. Що потерпіла—“не потерпіла”, а віддалася йому з кохання. Що пустир, куди він привів жінку, з якою згодину перед тим познайомився в клубі „Молодий більшовик“, обрано як самотне місце, звичне для коханої розмови.

Як попали на пустир товариші, він не знає і не винний тому, що вони згвалтували. Він не міг боротися з дев'ятьма.

Але ці товариші, як один, говорять, що задумано це було заздалегідь, що Шульгін привів дівчину для них і що згвалтували вони всі.

Тепер—про моральне обличчя обвинувачених, про їхній побут. Більшість—вигнані з громадських і комсомольських організацій, як негідний елемент, що псує іншим. Їхній побут—це футбол, безцільне ходіння по клубах і садах, залицяння і горілка, горілка, горілка...

Суд присудив головного винуватого в згвалтуванні Шульгіна позбавити волі на 10 років, 2-х найактивніших учасників—Іванова і Барматова—на 8 років, інваліда Хабарова—на 3 роки, решту—на 5 років.

Там, на передмісті, напружені слідили за процесом. Слідили, бо хулігани не дають жити. Слідили теж і тому, що підсудні вийшли з того самого робітничого передмістя і вирок над ними—пересторога, не тільки хуліганам, а й робітничій суспільності. Більші уваги молоді!

Ал. Чаров.

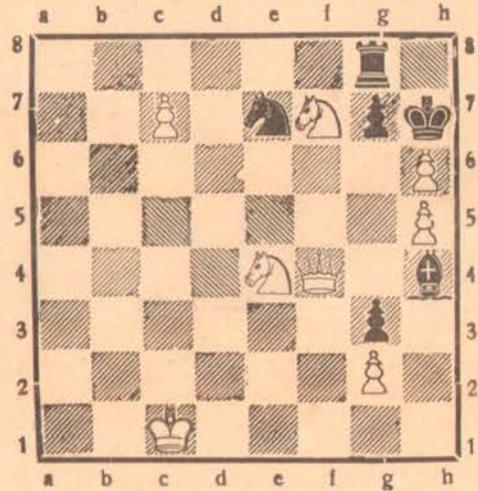

Обвинувачення на процесі. Ліворуч—громад. обв.—**Малєєв**, прокурор окружного суду—**Міролюбов**, прокурор Нарком'юсту—**Ебє**.

ЧАХИ та ШАШКИ

За редакцією І. Л. Янушпольського.

Завдання № 35. К. Еккардта

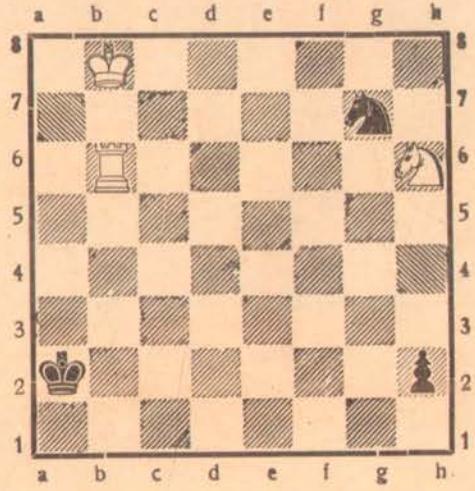

Білі — Кр cl, Фf4, Ke4., f7 п. c7, g2, h5, h6 (8)

Чорні — Кр h7, Tg8, Ch4, Ke7, п. g3, g7 (6)

Мат за 2 ходи.

Етюд № 11. Г. Рінка

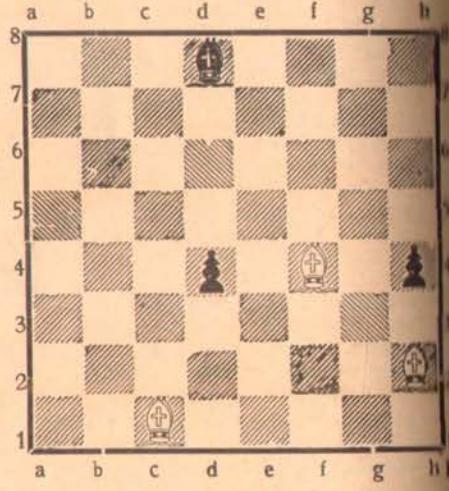

Білі — Кр b8, Tb6, Kh6 (3)

Чорні — Кр a2, Kg7, п. h2 (3)

Нічия

Етюд № 29. В. Вучеля

Білі — Dc1, f4, h2 (3)

Чорні — Dd8, ш. d4, h4, (3)

Білі виграють

Партія № 50.

Сіцільянська.

Відіграно 7 липня 1926 р. на міжнародному турнірі у Будапешті.

Білі — Ф. Ятс,—Англія.

Чорні — А. Штейнер,—Угорщина.

1.	e2 — e4	c7 — c5	17.	T d1 — d3	Ф c4 — c7
2.	Kg1 — f3	d7 — d6	18.	T f1 — e1	K f6 — d7
3.	d2 — d4	c5 : d4	19.	K c3 — d1	K d7 — e5
4.	Kf3 : d4	K g8 — f6	20.	T d3 — c3	Ф c7 — d7
5.	Kb1 — c3	e7 — e6	21.	f3 — f4	K e5 — c4
6.	C f1 — b5 +	K b8 — d7	22.	C e3 — f2	d6 — d5 ²⁾
7.	0 — 0	C f8 — e7	23.	e4 — e5! ³⁾	K c4 — d2
8.	Cc1 — e3	0 — 0	24.	f4 — f5	K d2 — e4 ⁴⁾
9.	f2 — f3	a7 — a6	25.	f5 — f6!	C e7 — f8 ⁵⁾
10.	Cb5 — c2	Ф d8 — c7	26.	T c3 — d3	K e4 : f2
11.	Ф d1 — e1	K d7 — e5	27.	K d1 : f2	g7 — g6
12.	T a1 — d1	b7 — b5	28.	Ф h3 — h4	T a8 — c8 ⁶⁾
13.	a2 — a3	C c8 — b7	29.	T d3 — h3	h7 — h6
14.	Ф e1 — g3	T f8 — d8	30.	K f2 — g4	h6 — h5

²⁾ Після цього ходу чорні попадають у скрутну позицію і втрачають пішака; краще було 6... К b8 — c6 7. Ф d1 — b3 С f5 — c6

³⁾ Також грав Боголюбов протів Готтльфу у міжнародному турніру у Москві 1925 р.

⁴⁾ Цей розмін збільшує натиск на чорного короля; чорним не можна грати a7 — ab з — за Cb5 : d7 + і ферзь іх втрачений.

⁵⁾ Трохи краще було б 12. Кр e8 — e7.

⁶⁾ Подвійна загроза: 15. К c3 — e4 і С d2 — b4 і втрачається ферзь

⁷⁾ Після виграна білими якості партія чорних остаточно програна

Партія № 19.

Відіграна на Всеукраїнському чемпіонаті у шашки у Одесі 10 травня 1926 року.

Білі — А. Зенченков,—Одеса.

Чорні М. Смоляк,—Краснодніпров.

1.	c3 — d4	d6 — c5	13.	g3 : c7	d8 : b2
2.	g3 — h4	c7 — d6	14.	d2 — c3	b2 : d4
3.	f2 — g3	b6 — a5	15.	c1 — b2	b8 — c7

Партія № 50.

Сіцільянська.

Відіграно 7 липня 1926 р. на міжнародному турнірі у Будапешті.
Білі—Ф. Ятс,—Англія. **Чорні**—А. Штейнер,—Угорщина.

1.	e2 — e4	c7 — c5	17.	T d1 — d3	Ф c4 — c7
2.	K g1 — f3	d7 — d6	18.	T f1 — e1	K f6 — d7
3.	d2 — d4	c5 : d4	19.	K c3 — d1	K d7 — e5
4.	K f3 : d4	K g8 — f6	20.	T d3 — c3	Ф c7 — d7
5.	K b1 — c3	e7 — e6	21.	f3 — f4	K e5 — c4
6.	C f1 — b5 +	K b8 — d7	22.	C e3 — f2	d6 — d5 ²⁾
7.	0 — 0	C f8 — e7	23.	e4 — e5! ³⁾	K c4 — d2
8.	C c1 — e3	0 — 0	24.	f4 — f5	K d2 — e4 ⁴⁾
9.	f2 — f3	a7 — a6	25.	f5 — f6!	C e7 — f8 ⁵⁾
10.	C b5 — c2	Ф d8 — c7	26.	T c3 — d3	K e4 : f2
11.	Ф d1 — e1	K d7 — e5	27.	K d1 : f2	g7 — g6
12.	T a1 — d1	b7 — b5	28.	Ф h3 — h4	T a8 — c8 ⁶⁾
13.	a2 — a3	C c8 — b7	29.	T d3 — h3	h7 — h6
14.	Ф e1 — g3	T f8 — d8	30.	K f2 — g4	h6 — h5
15.	Ф g3 — h3	K e5 — c4 ¹⁾	31.	Ф h4 — g5	C f8 — c5
16.	C e2 : c4	Ф c7 : c4	32.	T h3 : h5	Чорні здалися ⁷⁾ .

¹⁾ Краще було 6 15... T a8 — c8.²⁾ Чорні додержуються помилкового плану стати конем на e4.³⁾ У білих уже сильна атака.⁴⁾ Чорні добилися свого плану, але атака білих на королівському флангу дуже сильна.⁵⁾ На 25... g7 : f6 білі грають: 26. T e1 : e4 d5 : e4 27. Ф h3 — h6 Кр g8 — h8 28. T c3 — h3 і т. д.⁶⁾ У чорних немає ніякої оборони.⁷⁾ Білі загрожують 33. T h5 — h8+ Кр g8 : h8 34. Ф g5 — h6 + і виграють Ф h6 — g7 X На 32... C e7 — f8 білі грають 33. K g4 — h6 + і виграють

Партія № 51.

Гамбіт ферзевих пішаків.

Відіграна 2 липня 1926 р. на міжнародному турнірі у Будапешті

Білі—Г. Кмох, Австрія.**Чорні**—Г. Нагі,—Угорщина.

1.	d2 — d4	d7 — d5	12.	0 — 0	C d6 — b8 ⁵⁾
2.	c2 — c4	c7 — c6	13.	f2 — f4	Ф b6 — d6
3.	e2 — e3	K g8 — f6	14.	T a1 — e1 ⁶⁾	0 — 0
4.	K g1 — f3	C c8 — f5	15.	K c3 — a4	Ф d6 — e7
5.	c4 : d5 ¹⁾	c6 : d5	16.	C d2 — b4	C b8 — d6
6.	K b1 — c3	e7 — e6 ²⁾	17.	C b4 : d6	Ф e7 — d6
7.	K f3 — e5 ³⁾	C f8 — d6	18.	C b5 : d7	Ф e7 — d7
8.	Ф d1 — b3	Ф d8 — b6	19.	K a4 — c5	Ф d7 — c6
9.	C f1 — b5 +	K f6 — d7	20.	Ф b3 : b7	Ф c6 : b7
10.	K e5 : d7 ⁴⁾	K b8 : d7	21.	K c5 : b7	Л f8 — d8?
11.	C c1 — d2	T a8 — c8	22.	K b7 : d8	Чорні здалися ⁷⁾

¹⁾ Друге продовжен я — 5. С f1 — d3 і 16. e3 — e4, майбут краще, у білих тоді безперечна перевага.²⁾ Після цього ходу чорні попадають у скрутну позицію і втрачають пішака; краще було 6... K b8 — c6 7. Ф d1 — b3 С f5 —³⁾ Також грав Боголюбов протів Готтльфу у міжнародному турнірі у Москві 1925 р.⁴⁾ Цей розмір збільшує натиск на чорного короля; чорним не можна брати a7 — a6 з — за Сb5 : d7 + і ферзь іх втрачений.⁵⁾ Трохи краще було-6 12. Кр e8 — e7.⁶⁾ Подвійна загроза: 15. К c3 — e4 і С d2 — b4 і втрачається ферзь.⁷⁾ Після виграна білими якості партія чорних остаточно програє.

Партія № 19.

Відіграна на Всеукраїнському чемпіонаті у шашки у Одесі 10 травня 1926 року.

Білі—А. Зенченков,—Одеса.**Чорні** М. Смоляк,—Краснодніпров.

1.	c3 — d4	d6 — c5	13.	g3 : c7	d8 : b2
2.	g3 — h4	c7 — d6	14.	d2 — c3	b2 : d4
3.	f2 — g3	b6 — a5	15.	c1 — b2	b8 : c1
4.	d4 : b6	a5 : c7	16.	e1 — d2	h8 — g7
5.	b2 — c3	d6 — c5	17.	b4 — a5	h6 — g5
6.	c3 — b4	c7 — d6	18.	d2 — e3	g5 — h4
7.	a1 — b2	f6 — e5	19.	e3 : c5	g7 — h6
8.	g3 — f4	e5 : g3	20.	b2 — c3	i6 — g5
9.	h4 — f2	g7 — f6	21.	c3 — b4	c7 — d6
10.	b2 — c3	f6 — e5	22.	a5 — b6	d6 — e5
11.	h2 — g3?	c5 — d4!	23.	b4 — a5	e7 — d6
12.	e3 : c5	e5 — f4!	24.	c5 : e7	f8 : d6

Білі здалися.

ХРОНІКА.

2 вересня відомий московський шаматист Н. Л. Григор'єв, учасник Всеосіозних шахових змагань і редактор шахового відділа у „Ізвестіях“ грав у Харкові у центральному шаховому клубу одночасово 29 партій з наслідком + 23 — 5 = 1.

Ленінградські шахматисти Ілін-Женевський, І. Рабинович і Рогов виїзджають до Гельсінгфорса (Фінляндія), де давали ряд сеансів одночасно гри у робітничих шахових організаціях з наслідком + 80 — 5 = 1.

У Полтаві відкрився центральний показовий гурток.

Турнір у Брадуві закінчився з таким наслідком: 1 і 2 місце заняли Матусон (Латвія), і Тартаковер (Паріж) + 8½ з 12, 3—Асталош (Угорщина) 8, 4—Колле (Бельгія) + 7½, 5—Костич (Південно-Славія) + 7, 6—Шульц (Німеччина) + 6½. Далі Міллер + 6, Кмох + 5½, Штерк + 5½, Балог + 4, Вальтер + 4½, Прокеш + 4 і Ходера + 2½.

Міжнародний турнір у Ганновері (Німеччина) закінчив перемогою Ніловича + 6½ з 7; далі Рубінштейн + 6, Гольшгаузен + 4, Мізес Земиш + 3.

УКРАЇНСЬКЕ ЦУКРОВЕ Т-ВО СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ

„УКРСЕЛЬЦУКР“.

КІНЦЕВИЙ БАЛАНС

АКТИВ.

На 1-е січня 1926 року.

ПАСИВ.

НАЗВА РАХУНКІВ	С У М И	% %	НАЗВА РАХУНКІВ	С У М И	% %
I. Грошові кошти та цінності			I. Капітали:		
Каса	38.184 76		Пайовий власний . . .	272.525 00	
Біжучі рахунки	314.534 67		Основний позичений . . .	500.000 00	
Цінні папери	19.581 86		Амортизаційний . . .	83.368 09	
Паї та акції	75.764 00			856.893 09	3,6
	444.065 29	1,9	II. Позики термінові . . .	3.231.794 79	13,6
II. Продукти виробництва.			III. Векселі видані . . .	2.919.732 54	12,1
Цукор	10.199.343 85		IV. Учот векселів . . .	2.467.922 77	10,3
Ріжні	297.946 09		V. Кредитори ріжні . . .	4.435.159 48	18,6
	10.497.289 94	43,9	VI. Підвідчитні особи . . .	1.203 17	—
III. Векселі одержані . . .	2.440.698 24	10,2	VII. Плантатори	924.928 78	3,9
IV. Векселі в участи . . .	2.467.922 77	10,3	VIII. Акциз за цукор . . .	5.030.265 16	21,1
V. Дебітори ріжні	1.378.919 78	5,8	XI. Амортиз. відрах. по відб. прогр.	847.136 22	3,5
VI. Підвідчитні особи . . .	72.240 07	0,3	X. Реалізація цукру . . .	742.632 82	3,1
VII. Плантатори	11.267 47	0,1	XI. Перехідні суми:		
VIII. Представництва — Московське	208.643 04	0,9	Незакінчені розрахунки .	572.991 43	
IX. Майно	870.463 28		" виробництво	1.099.149 95	
Мертвий реманент . . .	461.841 27			1.672.141 38	7,0
	1.332.304 55	5,6	XII. Прибутки та збитки .	747.761 8	3,1
X. Матеріали та запаси .	2.616.287 81	11,0			
XI. Капітальн. ремонт, нові будівлі та устаткуван.	769.408 96	3,2			
XII. Перехідні суми:	300.868 86				
Незакінчені розрахунки .	542.563 02				
" виробництво	843.431 88	3,5			

IV. Векселі в уочті . . .	2.467.922	77	10,3	XI. Амортиз. відрах. по відб. прогр.	847.136	22	3,5
V. Дебітори ріжні . . .	1.378.919	78	5,8	X. Реалізація цукру	742.632	82	3,1
VI. Підвідчitні особи . . .	72.240	07	0,3	XI. Перехідні суми: Незакінчені розрахунки . .	572.991	43	
VII. Планатори	11.267	47	0,1	" виробництво	1.099.149	95	
VIII. Представництва — Москвське	208.643	04	0,9		1.672.141	38	7,0
IX. Майно				XII. Прибутки та збитки . .	747.761	89	3,1
Мертвий реманент . . .	870.463	28					
Живий реманент . . .	461.841	27					
X. Матеріали та запаси . .	1.332.304	55	5,6				
XI. Капітальн. ремонт, нові будівлі та устаткуван. .	2.616.287	81	11,0				
XII. Перехідні суми: Незакінчені розрахунки . .	769.408	96	3,2				
" виробництво	300.868	86					
	542.563	02					
	843.431	88	3,5				
III. Витрати на майбутній рік:							
Капіт. рем. та нові будівлі .	381.370	46					
Незак. підгот. до с.-г. кампан. 26 р.	413.722	83					
	795.093	29	3,3				
БАЛАНС . . .	23.877.572	09	100%	БАЛАНС . . .	23.877.572	09	100%
Позабалансові статті:				Позабалансові статті:			
Майно Цукротресту . . .	6.929.618	08	—	1. Цукротрест за орендне майно . .	6.929.618	03	—
Зобов'язання одержані . .	203.299	24	—	2. Зобов'язання видані . . .	123.342	10	—

Дебет.

РАХУНОК ПРИБУТКІВ ТА ЗБИТКІВ.

Кредит.

Надані витрати та % % за позики . .	1.084.134—03	
Витрати по цукроварнях за 1924 рік . .	1.139.076—10	
Реалізація цукру виробн. 1923-24 р. .	39.085—33	
Рахунок з Глобинським Буряксоюз .	125.329—32	
Сільським Господарем	70.000—00	
Витрати по цукроварнях за 1925 рік . .	226.781—32	
Випадкові збитки	1.574—60	
	2.685.970—70	

Чистий прибуток:

Прибуток УСЦ	542.262—74	
співорендерів	205.499—15	
	747.761—89	

БАЛАНС . . . 3.433.742—59

XI. Амортиз. віdraх. по відб. прогр.	847.136	22	3,5
X. Реалізація цукру	742.632	82	3,1
XI. Перехідні суми: Незакінчені розрахунки . .	572.991	43	
" виробництво	1.099.149	95	
	1.672.141	38	7,0
XII. Прибутки та збитки . .	747.761	89	3,1

1. Постачання цукроварень за 1925 рік . .	59.667—31	
2. % % на капіт. у цукр. виробництва 24-25 р.	153.605—56	
3. " " " 25-26 р.	165.419—68	
4. % % по кредитових операціях за 1925 р.	145.856—38	
5. Прибутки від операцій 1924 р.	30.890—58	
6. " " по цукроварн. за 1924 р.	434.118—56	
7. " " 1925 р.	965.035—75	
8. % % на капіт. вклад в підприєм. в 1924 р.	323.500—00	
9. " " 1925 р.	605.269—40	
10. Реалізація цукру виробництва 1924-25 . .	345.123—10	
11. По разрахунку з Колодиською Райгоспод.	55.440—16	
12. Накладні витрати	120.000—00	
12. Ріжні випадкові прибутки	29.816—11	

БАЛАНС . . . 3.433.742—59

журнал

ВСЕСВІТ

за редакцією

Е. КАСЯНЕНКА та О. ШУМСЬКОГО

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

ВСЕСВІТ

единий на Україні найкращий універсальний художній ілюстрований двохтижневик. В кожному номері **Всесвіт** освітлює в нарисах та ілюстраціях життя всієї України, СРСР та закордону.

Освітлюється і політичні події у всьому світі і на Україні, мистецькі новини (театр, кіно, образотворче мистецтво, літературне життя та інш.), винаходи, новини науки та техніки, спорт та інш. В кожному номері **Всесвіта** понад 60 ілюстрацій, ілюстровані нариси, оповідання та вірші видатніших наших письменників і поетів і переклади з чужоземних письменників, Кольорова художня обкладинка на три фарби країць художників України.

ВСЕСВІТ

має власних фото-кореспондентів у Парижі, Берліні, Празі, Відні, Нью-Йорку, Вінніпегу (Канада), Лондоні, Токіо та інших містах

ЖУРНАЛ ВИХОДИТЬ РЕГУЛЯРНО
ПЕРШОГО Й П'ЯТНАЦЯТОГО

ВСЕСВІТ

єдиний на Україні найкращий універсальний художній ілюстрований двотижневик. В кожному номері **Всесвіт** освітлює в нарисах та ілюстраціях життя всієї України, СРСР та закордону.

Освітлюється і політичні події у всьому світі і на Україні, мистецькі новини (театр, кіно, образотворче мистецтво, літературне життя та інш.), винаходи, новини науки та техніки, спорт та інш. В кожному номері **Всесвіта** понад 60 ілюстрацій, ілюстровані нариси, оповідання та вірші видатніших наших письменників і поетів і переклади з чужоземних письменників, Кольорова художня обкладинка на три фарби кращих художників України.

ВСЕСВІТ

має власних фото-кореспондентів у Парижі, Берліні, Празі, Відні, Нью-Йорку, Вінніпегу (Канада), Лондоні, Токіо та інших містах

ЖУРНАЛ ВИХОДИТЬ РЕГУЛЯРНО
ПЕРШОГО Й П'ЯТНАЦЯТОГО
ЧИСЛА КОЖНОГО МІСЯЦЯ

Ціна—20 коп., на місяць 40 коп., до кінця року
1 карб. 40 коп. Можна передплатич за весь 1926 рік

Передплату приймається у ХАРКОВІ, вул. К. Лібкнехта, № 11,
контора видавництва „Вісти ВУЦВК” та по всіх філіях газ. „Вісти“

У видавництві залишилася обмежена кількість комплектів журнала **Всесвіт за 1925 рік**. Набувати можна з Харкова з головної контори видавництва. Ціна за комплект 4 карб. Висилається негайно. Пересилка за рахунок видавництва.

